„ЗАНГОРИ КЕМАЛАР“НИ МАВСУМГА ШАЙЛАНГ!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 141 (3113). | Чоршанба, 21 июль 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

МОҲИР МЕХАНИЗАТОР

Оққўрғондаги «Коммунизм» колхозининг ўртоқ Унгар Сиддиқов бошлиқ комплекс механизациялашган звено аъзолари июль ойининг мана шу долзарб кунларида ғўза парваришини қизғин давом эттираяптилар. Улар 40 гектар ернинг ҳар гектаридан 29 центнердан «оқ олтин» етиштиришмоқчи. Ҳаракат ана шунга яраша бўлаяпти.

Ҳозиргача звено ғўзалари қатор ораларига уч марта комплекс ишлов берилди. Тўртинчи культивация давом этаяпти. Ғўзаларнинг чанқаб қолишига йўл қўйилмаяпти. Тўплаётган ҳосили чакки эмас. Энди ҳамма гап ана шу бор ҳосилни тўла сақлаб қолиш ва ҳосилга-ҳосил қўшишдан иборат. Буни звено бошлиғи жуда яхши билади. У ғўзанинг ҳозирги кўкини кўриб маҳлиё бўлган деҳқон кузда доғда қолади, деб жуда тўғри айтади. Звенонинг ҳамма аъзолари далада, ғўза парвариши авжида.

Қ. САИДОВ.

ҒЎЗАЛАР МАШИНАБОП ҚИЛИБ ЎСТИРИЛМОҚДА

С. ШЕРМАТОВ
Янгийўлдаги Киров номли колхознинг раиси.

Деҳқончиликнинг энг масъулиятли даври давом этмоқда. Бепоён пайкалларимиздан тоғ-тоғ «оқ олтин» хирмони кўтариш шу кунлардаги меҳнатимизга, ташаббус кўрсатиб ишлашимизга, барча куч ва техникани ҳосилга-ҳосил қўшиш учун тўла сафарбар қилишимизга боғлиқ.

Шу билан бирга устахоналарда йиғим-теримга тайёргарлик кўриш ишларини ҳар тарафлама кучайтириб юборишимиз ҳам керак. Ҳар бир ишни бошидан пухта қилиш галдаги вазифаларимизнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлайди.

Биз аввалги йиллардагидек бу йил ҳам пахтани машинада теришга катта аҳамият берамиз.

Район ва областда ўтказиладиган йиғилишларнинг кўпида қатнашаман. Шунда ҳамкасбларим кўпинча менга сизлар пахта териш машиналарининг унумдорлигини қандай қилиб ошираяпсизлар, деб сўраб қолишади. Ҳақиқатан ҳам бу савол бир кишинигина эмас, кўпчиликни қизиқтиради. Ҳозирги пайтда бундан ҳам муҳимроқ масала йўқ, деб ўйлайман. Сабаби, деҳқонларимиз етиштирилган ҳосилни ёғин-сочинга қолдирмасдан тезроқ йиғиштириб олишга қизиқадилар.

Бизда пахтани машина билан териб олишга эрта кўкламданоқ пухта тайёргарлик кўрилади. Биз карталарнинг ҳаммасини обдон текислангандан кейингина ерга чигит ташлаймиз. Биз карталарнинг ҳаммасини қайта кўздан кечириб чиқиб, пастибаланд ерларни тартибга келтирдик. Даламизда ариқлар жуда кўп эди. Ҳамма ариқларни ҳисоблаб кўрсак, 51 километрни ташкил қиларди. Биз кераксиз ариқларни текисладик. 7,5 километр масофада бўлган ариқларни бузиб ташлаб экин экдик. Карталар яхлитлаштирилди.

904 гектар ернинг ҳаммасига 60×45 схемасида чигит экилди. Чигитни ердан текис ундириб олиш билан бир қаторда унинг сифатли яганадан чиқардик. Бир текисда ягана қилинмаса кўчат учбурчак шаклида қолдирилиб машинанинг ишлаши мушкуллашарди. Бундай карталарда терим агрегатлари кўнгилдагидай ишламайди. Машина шпинделлари ғўзаларни хўплаб унинг ён қисмларидаги пахталарни бункерга ташлайди, ичкари томондаги пахталарни чаноғида қолдириб сочиб юборади. Биз ана шундай камчиликларни такрорламаслик учун барча чораларни кўрганмиз. Бу агрегатларнинг яхши ишлашини таъминлайди. Шу билан бирга ҳар туп кўчатдаги пахтани бир текисда, сочмасдан териб олиш имконини беради. Бизда ҳар бир механик-ҳайдовчининг унумли ишлаши учун тўла қулайлик яратиб берилмоқда.

Биз сувчиларнинг ҳам масъулиятини оширдик. Авваллари пахтаси машина билан териладиган карталарда суғориш анча ёмон ўтказиларди. Колхозчилар сувни кўп оқизиб баъзи жойларни ўнқир-чўнқир қилиб юборишарди. Бундай карталарда машиналар бир текисда юрмасдан силкиниб ҳаракат қилади. Баъзи кўсаклардаги пахтани қолдириб, баъзиларини эса ерга сочиб кетади. Бундай камчиликни такрорламаслик учун, сувчиларга белгиланган нормани қисқартирдик. Сувни жилдиратиб оқизишни талаб қилдик. Бу эса яхши натижалар берди. Терим машиналари равон ишлай бошлади. Пахта нобудгарчилигига йўл қўйилмади. Меҳнат унумдорлиги анча ошди.

Маълумки, авваллари пахтани машина билан териш плани бажарилмай қоларди. Ўтган йили эса терим агрегатларининг ҳаммаси унумли ишлади. Авваллари биздаги машиналар «Узсельхозтехника»нинг устахонасида ремонт қилинарди. Бу эса бир томондан бизга қимматга тушарди. Иккинчи томондан эса «Ремонтдан чиқарилди» дейилган машиналар уч-тўрт тонна пахта тергандан кейиноқ бузилиб қоларди. Ўтган йили биз машиналарни ўз устахоналаримизда сифатли ремонт қилдик. Ҳар бир «зангори кема» билан ўртача юз тоннага етказиб «оқ олтин» териб олинди.

Эндиликда механик-ҳайдовчиларимиз ўқ ариқлар бошидан ва охиридан қайтиш техникасини ҳам яхши ўрганиб олишди. Улар бир тезликда қайтиб ҳамма чаноқдаги пахталарни териб олишга эришяптилар.

1963 йили механик ҳайдовчиларимиз 375 гектар ердан 874 тонна, 1964 йилда 500 гектар ердан 1054 тонна пахта теришган эди. Бу йил эса камида 1200 тонна пахта териб олиш учун ҳаракат қилаяпмиз. Бу умумий ҳосилнинг 70 процентини ташкил қилади. Ҳозир механик-ҳайдовчиларимиз юксак масъулият ҳис этган ҳолда ишлаяптилар. Улар пахта териш машиналарини ва автоприцепларни 1 августдан қолдирмасдан тўла ремонтдан чиқариб қўйиш учун ҳаракат қилмоқдалар. Сервер Бекиров, Серикбой Усмонов каби механик-ҳайдовчиларимиз ўз «зангори кема»ларини сифатли ремонтдан чиқариб, мойлаб қўйишди. Перие Абдураимов ўтган йили юқори ҳосилли бригадага бошчилик қилиб катта ютуқларни қўлга киритган эди. У бу йил комплекс механизациялашган звенога раҳбарлик қилаяпти. Моҳир механизатор қатор ораларида қандай самарали меҳнат қилган бўлса, ҳосилни териб олишда ҳам зўр ғайрат қилажагини айтмоқда.

Колхозимизда машина билан пахтаси териладиган майдонлар алоҳида парвариш қилинаяпти. Ўтдан тозаланяпти. Биз дефолиацияни табақалашган усул асосида ўтказамиз. Машина буриладиган майдончалар биринчи галда чеканка қилинади. Кейин дефолиацияни бошлаймиз. Бу эса пахтани тезроқ етилтиради.

Ўтган йили биз 8-сентябрдан дефолиацияни бошлаган эдик. Бу йилги ғўзамиз эртаги, ривожи яхши. Ҳосил шохлари кўпаймоқда. Шунинг учун ҳам 1-сентябрдан дефолиация қилишга киришамиз. Биз бу ишда самолётлардан фойдаланамиз.

Тажриба шуни кўрсатдики, ғўза баргини туширишда бутифост химиявий дорисидан фойдаланиш яхши натижа беради. Бунинг афзаллиги шундаки, дори ғўза баргини туширса ҳам ғўза ривожига унча путур етказмайди. Етилган кўсаклар очилади ёки кичик кўсаклар анча етилиб қолади. Афсуски, шу вақтга қадар бундай химиявий дорилар билан биз тўла таъмин этилганимиз йўқ. Ҳали «Узсельхозтехника»нинг базаларига бундай дорилар келтирилгани йўқ.

Деҳқонларимиз машинага ихлос қўйишмоқда. Йилдан-йилга уларнинг даромадлари кўпайиб, меҳнатлари енгиллашаяпти. Биз дала ишларини қизғин давом эттириш билан бирга йиғим-теримга тайёргарлик кўришни ҳам асло бўшаштирмаймиз. «Зангори кема»ларимизни олдиндан тайёрлаб қўйиб, етиштирилган ҳосилни қисқа вақтда, уюшқоқлик билан йиғиштириб олиш учун барча шароитларни яратамиз.

ЙИГИРМА беш йиллик тажрибага эга бўлган сувчи Қулмоной Сералиева экспериментал базанинг энг илғор сувчиси ҳисобланади. Партия ва ҳукуматимиз унинг катта хизматларини тақдирлаб, ўтган йили «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотлади. Қулмоной опа шу кеча-кундузда ғўзани сувга қондиришда барчага ўрнак бўлмоқда. Юқоридан ўнгдаги суратда ўртоқ Қулмоной Сералиевани кўриб турибсиз.

ШУ КУНЛАРДА Сарвар Ёқубов бошлиқ нарядсиз звенонинг пахта далаларида мўл ҳосил тўпланаяпти. Звено аъзолари ҳосилдорликни бултургига нисбатан анча ошириш билан бир қаторда таннархни кескин камайтиришга ҳаракат қилмоқдалар. Ўртадаги суратда: экспериментал база директори ўртоқ Л. Миржабхаров (чапда) С. Ёқубовнинг ёрдамчиси — механизатор ўртоқ Н. Алиев билан ғўза парваришининг қандай бораётганлиги тўғрисида суҳбатлашмоқда.

МЕХАНИЗАТОР Назар Бўрибеков бошлиқ нарядсиз звено экспериментал базанинг илғор звеноларидан бири ҳисобланади. Ҳозир бу звено далаларида ҳам ғўза парвариши намунали бораяпти. Пастдаги суратда: звено бошлиғи Н. Бўрибеков бошқараётган агрегат ғўза қатор ораларини культивация қилмоқда.

М. Нуриддинов фотолари.

ҲАМКОРЛИК МЕВАСИ

Олим бўлсанг, олам сеники. Халқимизнинг донолик билан айтган бу гапида чуқур маъно бор. Ҳақиқатан ҳам ўз ишингнинг кўзини билсанг, яъни ўз касбингнинг олими бўлсанг, марра сеники. Оржоникидзе районидаги Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-текшириш институтининг марказий экспериментал базаси олимлари ва деҳқонлари буни амалда исбот этмоқдалар.

Мазкур база ташкил топганига ҳали кўп бўлгани йўқ. У ўтган йилнинг навбаҳори энди кирган кезларида ташкил этилган эди. Бултурги баҳорнинг оғир табиий шароитлари ҳаммага маълум. Ёмғир устига ёмғир ёғавериб, деҳқоннинг кўзини очирмай қўйган эди. База олимлари ва деҳқонлари ана шундай оғир шароитда иш бошладилар. Мавжуд 628 гектар майдонни тезда экишга тайёрлаш керак эди. Азамат механизаторларнинг ғайрат-шижоати туфайли қисқа вақт ичида ана шу майдонларнинг ҳаммаси кафтдек қилиб текисланди, сифатли бороналанди. Ёғингарчилик чўзилиб кетганлиги туфайли чигит экиш бирмунча кечиккан бўлса ҳам тез кун ичида бир текис ундириб олишга муваффақ бўлинди. База пахтакорлари табиат инжиқликлари туфайли бой бериб қўйилган вақтнинг ўрнини билдирмаслик учун ғўза парваришининг дастлабки кунлариданоқ барча ички имкониятларни тўла ишга сола бошладилар. Дала ишлари юксак деҳқончилик маданияти ва агротехника қоидалари асосида бажарила бошланди.

Институт олимлари кичик-кичик лабораториялардагина эмас, балки катта-катта майдонларда ҳам пахтадан мўл ва арзон ҳосил етиштириш мумкин эканлигини амалда исбот этишлари зарур эди. Базанинг бутун ишлари ана шу мақсадга қаратилди. Куз кириб, ҳосил йиғиштириб олингач, бир йиллик қилинган меҳнат ўз самараларини кўз-кўз қила бошлади. Белгиланган план бўйича гектар бошига 27,9 центнердан, жаъми 1800 тонна пахта етиштирилиши керак эди. База меҳнаткашлари ва мутахассислари деҳқончилик маданиятини юксак даражага кўтаришга эришганликлари, фаннинг энг янги ютуқларини ҳамда илғор пахтакорларнинг бой тажрибасини ишлаб чиқаришга кенг жорий этганликлари туфайли пахта ҳосилдорлиги биринчи йилиёқ 32,3 центнерга етказилди. Давлатга 2031 тонна аъло сифатли «оқ олтин» етказиб берилди. База ерлари шароитида бу энг юқори даражадаги ҳосил ҳисобланади. Бу база ерларидаги собиқ колхозларда бир қатор йиллар давомида пахта ҳосилдорлиги кўтарилмай келган эди. Олимлар билан деҳқонлар бир ёқадан бош чиқариб астойдил меҳнат қилганликлари туфайли ана шундай қувончли натижаларга эришилди.

Бу база экспериментал характерга эга бўлганлиги учун унда пахтачилик агротехникасига оид бўлган ҳамма проблемаларни ҳал этиш масалалари билан шуғулланилаяпти. Ана шундай проблемаларнинг бири пахтачиликда меҳнатни тўғри ташкил этишдир. Меҳнатни ташкил этишнинг прогрессив формаси бўлган нарядсиз ишлашни чуқур ва ҳар тарафлама текшириб кўриш мақсадида ўтган йили битта нарядсиз звено ташкил этилди. Унга 25 йилдан буён механизатор бўлиб ишлаб келаётган Сарвар Ёқубов бошлиқ қилиб қўйилди. Звенога 30 гектар ер, тўрт одам ва керакли миқдорда техника воситалари ажратилди.

Нарядсиз ишлайдиган звено ўз фаолиятининг биринчи йилидаёқ ажойиб афзалликларга эга эканлигини яққол кўрсатди. Кузда ғалвир сувдан кўтарилганида бу звено эришган кўрсаткичлар ҳамманикидан ҳам юқори бўлди. Гектар бошига ўрта ҳисобда 36 центнердан хирмон кўтарилди. Етиштирилган пахтанинг асосий қисмини звено бошлиғи Сарвар Ёқубовнинг ўзи машинада териб олди. Звено етиштирган пахтанинг таннархи база бўйича ўртача эришилган таннархга нисбатан қарийб 10 сўм арзон бўлди. Нарядсиз ишлаш фақат ҳосилдорликни ошириш, таннархни арзонлаштириш, механизациялаш даражасини юксалтиришдагина эмас, пахтакорларнинг моддий манфаатдорлигини оширишда ҳам муҳим аҳамиятга эга эканлиги шу звено мисолида яққол исботланди. Звенонинг ҳар бир аъзоси ойига ўрта ҳисобда 220 сўмдан, звено бошлиғи эса 259 сўмдан даромад қилди.

Нарядсиз ишлашнинг афзалликлари назарда тутилиб, бу йил янгидан 7 та шундай звено тузилди. Уларнинг ҳаммасига техниканинг тилини яхши эгаллаб олган механизаторлар бошлиқ қилиб тайинланди. Нарядсиз звенолар билан ёнма-ён бешта бригада ҳам ишлаяпти.

— Бизнинг бригадаларимиз эскича усулда ишлаётгани йўқ, — дейди экспериментал база директори ўртоқ Л. Миржабхаров, — бу йилдан бошлаб бригада системасига ҳам анча янгиликлар киритдик. Ҳозир ҳар бир бригада аъзоси муайян топшириққа кўра ишлайди. Ҳар бир кишига маълум ер майдони ажратилган. Бу йил синаб кўрамиз, агар звено системаси бригада системасидан бутунлай устунлик қиладиган бўлса, келгуси йили қолган бригадаларни ҳам нарядсиз звеноларга айлантирамиз.

Экспериментал база пахтакорлари бу йилдан бошлаб агротехникага бирмунча янгиликлар киритишди. Биринчи қилинган янгилик чигит экиш билан бир вақтда ерни ўғитлаб кетиш бўлди. Бунда ҳар гектар ерга 130 килограммдан селитра солинди. Бир йиллик бегона ўтларнинг уруғини қуритиш мақсадида гектар бошига бир килограммдан диурон гербициди ҳам солинди. Гербицид ишлатилган 281 гектар майдонда ҳозир бирорта ҳам бегона ўтни учратмайсиз.

Шу кеча-кундузда база пахтакорлари ҳосилдорликни ўтган йилдагидан ҳам анча ошириш юзасидан ўз зиммаларига олган мажбуриятни шараф билан бажариш учун ғўза парваришини юксак агротехника қоидалари асосида ўтказмоқдалар.

— Бизда етиштириладиган пахтанинг деярли ҳаммаси машиналар билан териб олинади, — дейди база бош агрономи ўртоқ О. Қосимов, — бултур етиштирган пахтамизнинг ўндан тўққиз қисмини «зангори кема»лар билан териб олдик. Бу йил ҳам шундай қиламиз. Машиналарнинг унумли ишлаши учун ҳозир ғўзани машинабоп қилиб ўстираяпмиз. Ўсимликни ғовлатиб юбормаслик мақсадида озиқлантиришни 15 июлда батамом тугалладик. Ҳозир чеканка қизғин давом эттирилаяпти. Ўйлаймизки, «зангори кема»лар бу йил ҳар қачонгидан ҳам унумли ишлайди.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленумида белгиланган муҳим ва ҳаётий тадбирлар қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари олдига катта вазифалар қўйди. Экспериментал базанинг олимлари ва деҳқонлари ҳам кўплар қатори Пленум қарорларини амалга ошириш учун изланишни изчиллик билан давом эттирмоқдалар.

Ш. ШОРАҲМЕДОВ.

ОЗАРБАЙЖОН ВА ТУРКМАНИСТОН ПАХТАКОРЛАРИ ЎЗБЕКИСТОН ДАЛАЛАРИДА

20 июлда Тошкентга яна иккита ўзаро текшириш бригадаси — Озарбайжон ва Туркманистон ССР вакиллари келди. Ана шу икки республиканинг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш соҳасида КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорларини амалга ошириш учун Ўзбекистон колхозчилари ва совхозларининг ходимлари олиб бораётган курашнинг дастлабки якунларини кўздан кечирадилар.

Озарбайжон пахтакорлари бригадасига республика қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари Б. М. Оғаев бошлиқ бўлиб келди. Меҳмонлар группаларга бўлиниб, Тошкент ва Сирдарё областларининг колхоз ва совхозларига чиқиб кетишди.

Республика қишлоқ хўжалик министри Д. Бўриев раҳбарлигидаги Туркманистон ССР пахтакорлари бригадаси Бухоро ва Хоразм областлари ҳамда Қорақалпоғистон районларига жўнаб кетди. (ЎзТАГ).

МУСОБАҚАДОШ ДЎСТЛАР ҲУЗУРИГА

20 июлда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш юзасидан зиммага олинган социалистик мажбурият шартларининг қандай бажарилаётганлигини текшириш учун Озарбайжон ССРга Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг вакиллари жўнаб кетдилар. Ўзаро текшириш бригадасига «Узсельхозтехника» республика бирлашмаси раисининг ўринбосари ўртоқ М. М. Одилов бошчилик қилади. Бригада составида колхоз, совхоз ишлаб чиқаришининг мутахассислари, пахта усталари, тажрибали чорвадорлар ва механизаторлар, партия ва совет ходимлари бор. (ЎзТАГ).

Шодиёна давом этмоқда

РИГА, 19 июль. (ТАСС мухбири). КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин, Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Я. Пельше, республика Олий Совети Президиумининг раиси Я. Э. Калнберзин ва Латвия ССР Министрлар Советининг раиси В. П. Рубен Балтика ҳарбий денгизчилари ҳузурида бугун меҳмон бўлдилар. Улар Совет Латвиясининг 25 йиллиги байрами муносабати билан Даугава дарёсининг денгизга қуйиладиган жойига кириб келган ҳарбий кемаларга бордилар.

СССР Ҳарбий Денгиз Флотининг бош қўмондони, флот адмирали С. Г. Горшков ва қўш Қизил Байроқли Балтика флотининг қўмондони адмирал А. Е. Орёл Совет ҳукуматининг бошлиғига, шунингдек, Латвия Компартияси ва ҳукуматининг раҳбарларига ҳамроҳ бўлдилар.

А. Н. Косигин кемаларнинг матрослари, старшиналари ва офицерлари билан суҳбатлашди, уларнинг ўқиши билан қизиқди, Балтика ҳарбий флоти қуролланган жанговар техника билан танишди.

* * *

РИГА, 19 июль (ТАСС махсус мухбири). КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин Совет Латвиясининг партия ва ҳукумат раҳбарлари, шунингдек республиканинг 25 йиллиги байрамида қатнашиш учун келган бир қанча делегацияларнинг бошлиқлари Балтика флотининг кемаларини кўриб бўлганларидан кейин, республика пойтахтидан юз километр шарқи-жанубда жойлашган Плявиняс гидроэлектр станцияси қурилишига томон йўл олдилар.

Балтика бўйидаги энг катта гидроэлектр станция иншоотчилари меҳмонларни қизғин кутиб олишди.

Огре районидаги «Лачплесис» колхози — Латвиядаги илғор хўжаликларнинг бири. А. Н. Косигин ва бу сафарнинг бошқа қатнашчилари гидроэлектр станцияни кўриб бўлганларидан кейин шу колхозга келишди. Улар чорвачилик фермасини кўздан кечиришди, колхоз далаларида, колхозчи В. Яундалдерис уйида бўлишди.

БАЙРАМ КЕНГ НИШОНЛАНДИ

Ўзбекистон меҳнаткашлари Металлурглар кунини кенг нишонладилар. Тошкентдаги Округ офицерлар уйида металлурглар байрамига бағишланган тантанали кеча бўлиб ўтди. Ўзбекистон Халқ хўжалиги кенгаши конметаллургия саноати бошқармасининг бош инженери К. С. Цветков Ўзбекистонда қора ва рангли металлургиянинг ривожланиши тўғрисида доклад қилди. Ўзбекистон Совет ҳокимияти йилларида пўлат, мис, қўрғошин, рух ва бошқа металлар етказиб берувчи йирик республикага айланди.

17 ва 18 июлда Бекобод, Олмалиқ, Ингичка, Чирчиқ ҳамда республиканинг бошқа шаҳарлари ва ишчи поселкаларининг маданият саройлари, клублари, паркларида тантанали кечалар, концертлар, байрам сайллари бўлиб ўтди. (ЎзТАГ).

ТАСС ахбороти

„Зонд-3“ парвозда

«Зонд-3» автоматик станцияси ўзининг гелиоцентрик орбита бўйлаб парвозини давом эттирмоқда.

Радио алоқасининг навбатдаги сеанслари вақтида олинган телеметрик ахборотлар станциянинг барча системалари ва илмий приборлар нормал ишлаётганлигини кўрсатмоқда.

Станция шу йил 19 июль Москва вақти билан соат 12 да Ердан 226 минг километр узоқликда, координатлари 64 градус 21 минут ғарбий узунликдаги, 1 градус 30 минут шимолий кенгликдаги Ер сиртидаги нуқтаси устида парвоз қилди.

«Зонд-3» автоматик станцияси билан бундан кейинги радио алоқа сеанслари программага мувофиқ тарзда ўтказилади.

МЕҲНАТДА ЧИНИҚҚАН ЙИГИТ

Турсунали эсини танибдики, меҳнат билан ошно бўлди, элга меҳр қўйди. Ундаги одамийлик, жонкуярлик, ҳавас қилса арзийдиган одоб ва ахлоқ — энг яхши фазилатларни пайқаган ва бу фазилатларнинг илдиз отиб камол топишига ҳисса қўшган кекса коммунист Мамадали ота бўлди. Мамадали ота ёш пахтакор Турсуналида ўз касбига меҳр-муҳаббат ҳисларини уйғотди. Шунинг учун ҳам у йигитнинг партияга ўтиши ҳақида гап бўлганида ҳеч иккиланмасдан унга тавсия берди.

Ташаббускор, камчиликларга муросасиз, куйди-пишди, камтар йигит, албатта, кўпчиликнинг ишончини оқлайди, деб айтилган эди, у берган тавсияномада.

Мамадали ота Нодиров янглишмаган эди. Турсунали Совет Иттифоқи коммунистлар партияси сафига ҳақиқий аъзо бўлиб ўтгач, ишлаб чиқаришда ҳар қачонгидан ҳам актив қатнаша бошлади. Тез орада уни бригадага бошлиқ қилиб тайинладилар.

Ҳозир сиз колхозга бориб, қайси бригаданинг иши яхши кетяпти, деб сўрагудек бўлсангиз, коммунист Турсунали Абдуллаев бригадасини биринчилар қаторида кўрсатишади.

Бу бригаданинг далаларида пахтадан мўл ҳосил тўпланмоқда. Каттадан-кичикнинг ҳаммаси ўз ишини билиб қилади.

Бригадирнинг ҳам раҳбарлик, ҳам тарбиячилик маҳорати ортиб бормоқда. Турсунали эрта азондан кеч қоронғусигача далада бригада аъзолари билан бирга бўлади. Лозим бўлса сув қўяди, ғўза чопади, ўт юлади., Шундай бўлгандан кейин ҳамма ҳам бригадиридан намуна олишга, унга эргашишга, гап тегдирмасликка ҳаракат қилади, топшириқни ўрнига қўйиб, аъло даражада бажариш учун курашади.

Бригадир — энг яхши агитатор ҳамдир. Халқаро аҳвол, кундалик янгиликлардан колхозчиларни вақтида хабардор қилиб туради. Бирор янги ташаббус бўлиб қолса, уни қўллаб-қувватлаш, ўз колхозчилари орасида кенг қанот ёйдириш учун ҳаракат қилади.

Республикамизнинг бир группа илғор пахтакорларининг матбуотда мурожаати эълон қилинган куниёқ бригада аъзолари йиғилишиб, уни муҳокама қилдилар. Сувдан тежаб фойдаланиш, культивацияни оби-тобида ўтказиш тадбирлари белгиланди.

Партия турмуши

Шундан буён мана анчагина вақт ўтди. Бригадада мурожаатга жавобан қандай ишлар қилинди? Далаларни айланиб юрган бригадир хурсанд эди: ғўза ёппасига кўсаклай бошлабди. Турсунали коммунист Бакир Алихонов звеносининг ишларидан, айниқса кўнгли кўтарилди. Бу звенода ҳар гектар ерда 90—95 минг туп кўчат бор. Ўсимлик серҳосил бўлиб ўсаяпти. Суғориш ҳам яхши бораяпти. Эгатларда жилдираб сув оқмоқда.

Яхши, кўнглидан ўтказди бригадир, бугун дала шийпонида суҳбат ўтказамиз. Ана шунда Бакир ўз тажрибаси ҳақида гапириб беради.

Бригадир қўшни Холмурод Ниёзов звеносининг ишидан ҳам кўнгли тўлди-ю, лекин сувчининг жиндак хафсаласизлигини кўриб ранжиди. Сал қийтиқ жой бор экан, сув чиқмай қолибди. Сувчини чақириб олиб, койиди.

Бригаданинг шийпони тол тагида, баҳаво ерга жойлашган. У ерга боришингиз билан турли хил шиор ва плакатлар, колхознинг план ва мажбуриятини акс эттирувчи диаграммалар диққатингизни жалб этади. Колхозчиларнинг тунда тунаб қолиши учун кроватлар қўйилган. Самарали меҳнадан сўнг мириқиб хордиқ чиқариш учун ҳамма нарса муҳайё.

Мана, бугун ҳам туш пайтида шийпон колхозчиларнинг гурунги билан янада файзли ва кўркам бўлиб кетди. Тушликдан сўнг чой устида суҳбат бошланди. Бригадир — агитатор Турсунали кейинги кунларда қилинган ишларга якун ясади.

— Бир группа илғор пахтакорларнинг Мурожаатига амал қилиб, деди у, анчагина ишларни қилдик. Очиғини айтиш керак, ғўзамизнинг ривожи ёмон эмас. Тэкис ҳосилга кирди. Лекин гап шундаки, биз бир-бир ярим ой оғирликни ўз бўйнимизга олишимиз керак. Демоқчиманки, ғўзанинг кўки, ҳозирги ҳосил тугунчалари бизни сира-сира хотиржам қилмаслиги керак.

Агар биз, энди ҳосил қўлга киритилди, деган кайфият билан иш юритадиган бўлсак ёз бўйи қилган меҳнатимиз зое кетиши мумкин. Айниқса, суғоришни яхши ташкил этишимиз, ҳар қатра сувнинг қадрига етишимиз керак. Негаки, бугунги шароитда сув камчил бўлаяпти.

Звено бошлиғи коммунист Бакир Алихонов бундан буён ғўзани культивация қилиш вақтида, ишчи органларига албатта тўсиқ ўрнатиш лозимлиги, бўлмаса ғўза тупларига шикаст етиши мумкинлигини қайд қилди. Суҳбатда суғоришни яхши ташкил этмаётган баъзи сувчиларнинг иши ҳам танқид қилиб ўтилди.

Оққўрғондаги «Озод» колхозининг Турсунали Абдуллаев бошлиқ бригадаси аъзолари 75 гектар ерда ғўза ўстирмоқдалар. Ҳар гектар ердан 27 центнердан пахта топшириш мажбурияти олинган. Коммунист Турсунали ҳар бир ишга бош-қош.

Колхоз бўйича 41 коммунист бор.

— Сиз ана шулардан бирининг иши билан танишдингиз, дейди колхоз партия ташкилотининг секретари Аширмат ака, — бошқа коммунистларимиз ҳам ана шундай ғайрат қилишаяпти. Колхоз ишлаб чиқаришининг ҳал қилувчи участкаларида фидокорлик кўрсатишмоқда. Меҳнатда синалиб, ҳамманинг иззат-ҳурматига сазовор бўлишаётир.

Н. РИХСИЕВ.

ЧОРВОҚ ТОНГИ

Тянь-Шань тоғ тизмалари ортидан қуёш чиқиб келаяпти. Янги кун бошланаяпти. Нурхона бунёдкорлари қуёшни ҳар куни ўз меҳнат постларида туриб қарши олишга одатланишган. Бугун ҳам шундай бўлаяпти. Иш эрта тонгданоқ қизиб кетди. Экскаваторлар ва машиналар гувури оламни тутди.

Ҳозир Чорвоқ ГЭСи қурилишида долзарб дамлар бошланган. Пишқириб оқаётган Чирчиқ дарёси яна 130 кундан сўнг ўз жиловини инсон қўлига тутқазади: янги ўзан бўйлаб оқа бошлайди. Бунинг учун тоғ бағри ичра 800 метрлик тоннель қазилди. Энди навбат тўғон қурилишига келган. Чирчиқ дарёсини бўғиш учун баландлиги 160 метрлик улкан бетон-тўғон қад кўтариши керак, Тўғон тубининг қалинлиги бир неча метрни ташкил этади. Ҳозир бир томонда тўғонга бетон ётқизилмоқда, иккинчи томонда эса айланма канал котлованы қазилмоқда.

Шу кунларда бетон қуйиш ишларини М. Мурашев бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари олиб бормоқдалар. Бу коллектив илгари Братск ГЭСи қурилишида қатнашган. У ердан бой тажриба тўплаб мана бугун Чорвоқ ГЭСини бунёд этишда ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Ишни пухта уюштиришда бетон қабул қилувчи Олег Андрейченко алоҳида ғайрат кўрсатаяпти. У ҳали ёш. Лекин қурилишда кўпдан бери ишлаб бу соҳанинг миридан-сиригача пухта ўрганиб олган. Минглаб ишчилар Чорвоқ ГЭСи қурилиши билан банд. Уларнинг қалби нур дея тепаяпти. Гидроузел бунёдкорлари шу йилнинг учинчи кварталида 150 минг киловатт-қувватли дастлабки энергоагрегатни ишга тушириш учун курашмоқдалар. Юқоридаги суратда: М. Мурашев бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари навбатдаги иш режаларини тузмоқдалар. Пастдаги суратда эса сиз айланма канал қурилишини кўриб турибсиз.

М. Жалолов ва Э. Рашидов фотолари. (ЎзТАГ фотохроникаси).

МУТАХАССИСЛАР ОТРЯДИ

Кенг экранли фильмларни намойиш қилишда проекция ва овоз аппаратлари катта роль ўйнайди. Шуни ҳисобга олиб Тошкент кино техникуми мазкур соҳанинг мутахассисларини тайёрлашга киришди.

Техникум яқинда проекция ва овоз аппарати мутахассисларининг навбатдаги отрядини меҳнат қучоғига узатди. Улар республикамизнинг турли районларида ишлаш учун йўлланма олдилар.

Мутахассислар меҳнат масканига боришгач, кенг экранли кинотеатрларни ташкил этиш ишига ҳам яқиндан ёрдам берадилар.

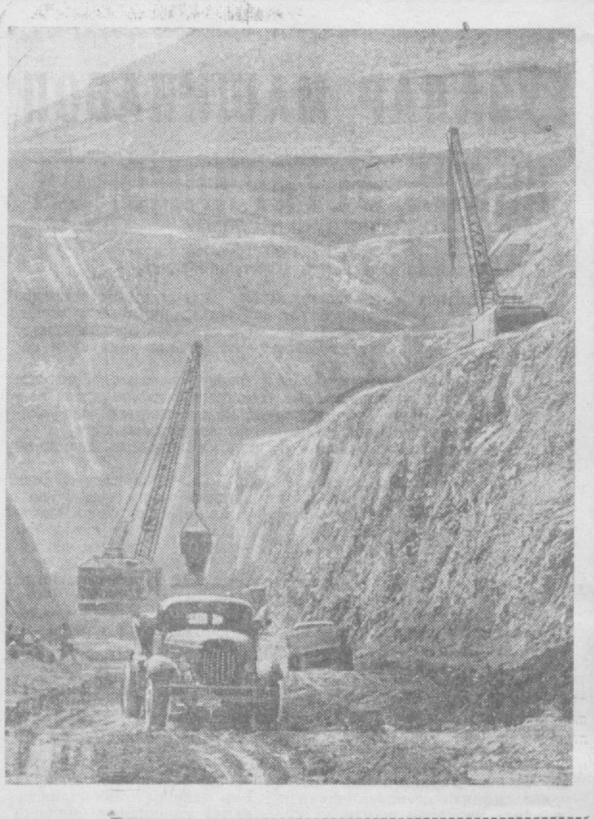

ЯНГИ ТЕХНИКА ВА ИҚТИСОД

Пойтахтимиз меҳнаткашлари етти йилликнинг якунловчи йилини муваффақиятли тугаллаш учун ҳаракат қилмоқдалар. Ўтган ойлар мобайнида саноат маҳсулотларининг асосий турлари бўйича топшириқлар ортиғи билан адо этилди. Меҳнат унумдорлиги анча ўсди. Ишлаб чиқаришга жорий этилаётган янгиликлар эвазига тайёрланаётган маҳсулотлар сифати аъло даражага кўтарилаяпти.

Ўтган беш ой давомида қишлоқ хўжалиги учун планга қўшимча равишда 406 та пахта сеялкаси, 13 та пахта териш машинаси, 311 трактор етказиб берилди. 200 минг дона ички ва 40 минг дона ташқи трикотаж буюмлари магазинларга жўнатилди. Қўлга киритилган бу ажойиб ютуқларда саноат корхоналарида жорий этилаётган прогрессив методлар, фан ва техника ютуқлари ва корхоналар рационализатор ҳамда ихтирочиларининг ҳиссаси катта бўлаяпти. Ўтган йил мобайнида шаҳримиз корхоналарининг рационализаторлари ва ихтирочиларидан тушган таклифларнинг деярли 11 мингтаси ишлаб чиқаришга жорий этилди. Тиниб-тинчимаслар ҳиммати билан давлатнинг 11 миллион 57 минг сўмлик маблағи тежаб қолинди. Саноат ишлаб чиқаришининг оғир участкаларидаги операцияларни бажариш процесслари тўла-тўкис механизациялаштирилди. Айниқса шаҳримиздаги машинасозлик ва радиоэлектротехника саноати корхоналарида бу масала намунали ҳал этилган.

Ишлаб чиқариш процессларини такомиллаштириш билан корхоналаримизда янги хил маҳсулотлар тайёрлаш хажми ортди. Ўтган давр мобайнида янги типдаги 85 машина, 330 дан ортиқ аппарат ва асбоблар ишлаб чиқариш технологияси пухта ўзлаштириб олинди. Янги типдаги маҳсулотлар ҳисобига 154 дан ортиқ камталаб маҳсулотлар ишлаб чиқаришдан олиб ташланди. Ҳозирги кунда пойтахт машинасозлик ва асбобсозлик корхоналари ўзларининг 32 хилдан ортиқ механизм ва ускуналарини 36 та чет эл мамлакатига экспорт қилмоқдалар. Бу маҳсулотларнинг сифати чет элликлар учун манзур бўлаётганлиги сабабли ҳам улардан тушаётган заказлар йил сайин ортиб бораяпти.

Маҳсулот сифатини яхшилашда ва меҳнат унумдорлигини оширишда янги техника ишчилар жонига оро кираяпти. Етти йилликнинг ўтган йиллари мобайнида шаҳримиз корхоналарида 1200 технологик асбоб-ускуналар модернизация қилинди, 35 та автоматик ва ярим автоматик ҳамда 150 та механизациялашган линиялар ишга туширилди. Мингдан ортиқ ташкилий-техникавий тадбирларнинг амалга оширилганлиги 6 миллион сўмликдан кўпроқ маблағни иқтисод қилиб қолиш имконини туғдирди.

Пойтахтимиздаги «Ташкенткабель», «Таштекстильмаш», «Ташсельмаш» заводлари, Тошкент тўқимачилик ва кўн комбинатлари ҳамда бошқа бир қатор илғор корхоналар коллективлари техника тараққиётининг байроқдорлари бўлмоқдалар. Бу корхоналарда илғор тажрибаларга тўла-тўкис амал қилинмоқда. Фан янгиликлари ишлаб чиқаришда ўз аксини топмоқда.

«Ташкенткабель» заводида 1964 йил давомида илмий техника информацияси ҳамда илғор тажрибани пропаганда қилиш бюроси ходимлари томонидан 40 дан ортиқ таклиф ишлаб чиқаришга жорий этилди. Бу корхона учун 55 минг сўмга яқин фойда келтирди. Заводда илғор тажрибаларни оммалаштириш айниқса яхши йўлга қўйилган. Бу борада турли соҳалар бўйича 34 та мактаб ишлаб турибди. Бу мактаблар машғулотларида ишлаб чиқариш новаторлари ишчилар билан ўз тажрибаларини ўртоқлашмоқдалар, Ўртоқ Мирсоатов раҳбарлигидаги бригада аъзолари ажойиб ташаббус билан чиқдилар. Улар оғир шлангалик кабелларни узлуксиз вулканизация қилишни янада яхшилаш ва маҳсулот сифатини оширишни назарда тутиб уч сменада ишловчи бригадаларни ягона коллективга бирлаштиришни таклиф қилдилар. Бу таклифни амалга оширилиши натижасида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 20 процентга кўпайди. Бригадада меҳнат қилаётган ишчиларнинг иш ҳақи ҳам 12 процентга ошди. Заводнинг 20 ва 30-цехлари коллективлари саратовлик машинасозлар ташаббусига биринчилар қаторида қўшилиб бракка қарши юриш бошлаган эдилар. Кураш давомида улар заводнинг 45 минг сўмликка яқин маблағини тежаб қолдилар.

Тошкент тўқимачилик комбинати партия ташкилоти илғор тажрибаларни оммалаштириш, янги ишлаб чиқариш технологияларини ўзлаштириш бўйича коллектив ўртасида катта ишлар олиб бормоқда. Мамлакатимиз тўқимачилари қўллаётган илғор тажрибаларга бу корхонада ҳам амал қилинмоқда. Ленинграддаги Киров номли комбинат, Чимкент тўқимачилик комбинати ва бошқа корхоналар тажрибасини амалга оширилиши билан Тошкент тўқимачилик комбинатида ўтган йили 80 минг сўмликдан ортиқ маблағ тежаб қолинди.

«Қизил тонг» фирмаси, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармасига қарашли В. И. Ленин номли тикув фабрикасида ҳам янги техникадан фойдаланиш ва меҳнат унумдорлигини ошириш учун бошланган кураш самарали натижалар бермоқда.

Ҳозирги кунда Тошкент пиллакашлик фабрикасида ажойиб бир янги усул ишлаб чиқаришга кенг жорий этилмоқда. Янгилик ижодчиси, шу корхона ишчиси ўртоқ Турсуновдир. У ипакни буглатишнинг янги усулини топган. Унинг таклифи билан шу йилнинг фақат икки ойи мобайнида 40 килограммдан ортиқ ипак тежаб қолинди.

Кўпгина корхоналарда янги техника ва технологияни жорий этиш ана шундай намунали йўлга қўйилган. Лекин шаҳримизда бу соҳага кам эътибор бераётган завод ва фабрикалар ҳам йўқ эмас. Бу корхоналар раҳбарлари илғор тажрибаларни кенг ёйиш бўйича техника кабинетларини асбоб-ускуналар ва қўлланмалар билан таъминлашлари лозим. Ишчилар ўртасида янги техникага бағишланган ҳужжатли ва оммабоп фильмларни тез-тез намойиш қилиб туриш керак.

Илғор тажрибаларни кенг оммалаштириш ва янги қувватларни ишга туширишдаги мавжуд камчиликларни тезда бартараф этиш, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг асосий вазифаси, бўлмоғи лозим. Барча ишчилар инженер-техник ходимлар етти йилликнинг сўнгги йилини муваффақиятли якунлаш учун астойдил курашишлари керак.

С. ОРИФБОЕВ,
Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг инструктори.

ЧЕВАР

Зангори экрандан таралаётган дилрабо куй оғушида бир қиз рақсга тушмоқда. У жозибали ва нозик ҳаракатлари билан ҳаммани ўзига ром этган. Оператор телекамерани раққосага яқинлаштиради. Танидим. Бу чевар қиз Доно-ку. У тиккан палак ва чойшаблар, дарпардалар келинчаклар уйини гулга кўмади. Уларга қараб кишининг кўзлари нурга тўлади.

Доно фабрикага янги кирган кезлари уни смена мастери Ҳамида Шоюсупова ўз қўлига олди. Уста чевар шогирдига каштачилик санъатини ўргата бошлади. Попоп машинаси ҳақида тушунчалар берди, уларни бошқариш йўлларини кўрсатди. Қизнинг зеҳни ўткир экан. Устози айтган ўгитларни эсда сақлаб қолаверди. Меҳнат қилиб нам бўлмади. Уч ой деганда чевар бўлиб етишди. У мустақил равишда ёстиқ жилдлари, кирпеч ва чойшаблар тикишга тутинди.

Мана, энди Доно Ёқубованинг ўзи шогирдларга устоз. 12 қизга бош. О. Аҳмедова, Ҳ. Мирзаева, М. Ҳалилова каби кўпгина қизлар Донониинг қўлида ҳунарли бўлишди. Доно Ёқубова бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари ўз сифатли маҳсулотлари билан Тошкент бадиий буюмлар фабрикаси коллективи ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

Донониинг ишдан бошқа ҳам юмушлари бор. У 1958 йилдан бери фабрика ҳаваскор раққосалари тўгарагига аъзо. Москвада бўлган ёшлар декадасида қатнашиб, катта олқишларга сазовар бўлди. Ҳозир ҳам бўш пайтларида машқ қилаяпти. Кечаларда ўз санъатини намойиш этмоқда. Шунинг билан бирга у политехникуми кечки бўлимининг 4-курсида ўқиб малакасини ошираяпти. Унинг орзуси технолог бўлишдир. Шу ғайрат билан Доно албатта ўз мақсадига эришади. Бунга ишончимиз комил.

Ҳ. ШАРОФХЎЖАЕВА,
ТошДу студенти.

Ҳаваскор рассомлар

Тошкент тўқимачилар саройидаги тўгараклар орасида рассомлик студияси, айниқса, муваффақиятли иш олиб боряпти. Саройда ёш рассомлардан М. Алимов ҳамда А. Калисломов ижоди билан томошабинларни таништириш ниятида виставка ташкил этилди. Кўргазмага 200 га яқин сурат қўйилган. «Тоғ қишлоғи», «Кочегар», «Момақалдироқ», «Ойдин тун», «Кўҳна Бухоро», «Чилонзор», «Сектор Б» каби суратлар айниқса кишининг диққатини ўзига тортади.

Икки ёш ҳаваскор рассомнинг ижоди келгусида уларнинг зўр талант эгаси бўлишидан далолат бериб турибди.

Т. СОЛИЕВ.

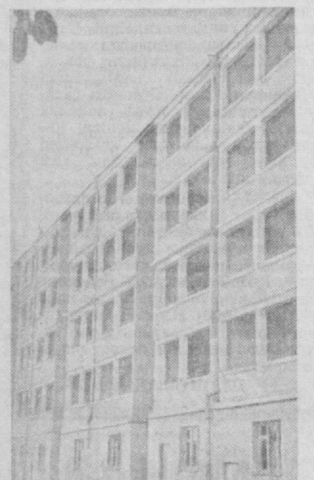

159-қурилиш тресті бинокорлари пойтахтимизнинг Новомосковская кўчасида 84 квартирали янги турар-жойни қуриб битказдилар. Яқин кунлар ичида у фойдаланишга топширилади. Янги турар-жойнинг биринчи қаватига 8 секциядан иборат савдо тармоқлари жойлашади. Суратда: янги бино.

М. Нуриддинов фотоси.

КИНОДАН ҲАММА БАҲРАМАНД БЎЛСИН

Ҳозир Юқори Чирчиқ районида 24 та киноустановка ишлаб турибди. Кинолаштириш бўлимининг ходимлари намунали хизмат кўрсатиб, аҳоли ҳурматини қозонмоқда.

Киномеханикларнинг фидокорона меҳнатлари туфайли кинофильмлар намойиш қилишнинг ярим йиллик плани муддатдан илгари ошириб бажарилди. Пландаги 349 сеанс ўрнига 360 сеанс намойиш қилинди. Бу кинофильмларни 328 минг киши томоша қилди. Маблағ тўплаш плани ҳам ошириб адо этилди.

Киномеханик бригадалар ўртасида ўзаро социалистик мусобақа ташкил этилган. Бригада киномеханиклари кино кўрсатишнинг сифатига алоҳида эътибор беришяпти. Николай Ким ва Юнус Тўлаев ўртоқлар бошчилик қилаётган киномеханиклар бригадаси ўзларининг намунали хизматлари туфайли коллектив орасида ҳурматга сазовор бўлишди.

Клуб ва кинотеатрлар жамоатчи кино ташкилотчиларга таяниб иш олиб борадилар. Ю. Переходцев ва Николай Гусаров ўртоқлар ишлаётган киноустановкалар «Правда», «Гулистон» ва «Коммуна» колхозларининг меҳнаткашларига хизмат қилаяпти.

Маълумки, кишиларнинг кинога бўлган талаб ва эҳтиёжлари кун сайин ошиб бормоқда. Шундай экан, район кинотеатрлар дирекцияси кинофильмлар намойиш қилишни ана шу талаблар даражасида ташкил қилиши лозим.

Бироқ, районнинг айрим колхоз ва узоқ қишлоқларида кино кўрсатиш талабга жавоб бермайди. Бир қатор қишлоқларда кино хизмати йўлга қўйилмаган. Чунончи, Аччисойда 6 ой давомида бир марта ҳам кино кўрсатилмади, «Правда» колхозининг 4 та участкасида, «Политотдел» колхозининг 3 та участкасида ва Свердлов номли колхознинг «Октябрь», Энгельс ва «Рассвет» участкаларида маданият ўчоқлари — клуб ва кинотеатр бинолари йўқ.

Колхоз ва совхоз чорвачилик фермаларида жавлон уриб ишлаётган чорвадорларга вақти-вақтида бадиий ва илмий оммабоп фильмлар юборилиб турилмайди.

Бундай камчиликларга барҳам бериш вақти келиб етди. Киноустановкаларни бевосита дала шийпонларига кўчириб, кино хизматини тағин ҳам яхшилаш керак.

А. РАҲИМБЕРДИЕВ.

СССРДА

Маълумки, ҳақиқат тортишувлар орқасида туғилади. Сўнгги йилларда Совет Иттифоқида иқтисодий ривожланиш проблемаси, аниқроқ қилиб айтганда, планлаштириш системаси такомиллаштириш ва мустаҳкамлаш масалалари кенг муҳокама қилинди.

Бу масалалар марказий ва маҳаллий матбуот саҳифаларида, конференцияларда, корхоналарда ва илмий тадқиқот муассасаларида муҳокама қилинди. Дискуссияларда планлаштириш органларининг ходимлари ва корхоналарнинг раҳбарлари, сотувчилар ва олимлар, экономистлар ва инженерлар, техника ва савдо соҳилларининг мутахассислари, турли миллатга ва ижтимоий мавқега мансуб бўлган кишилар ўз фикрларини билдирдилар. Ҳар бир киши умумий ишга ўзининг бирор ҳиссасини қўшишга, ўз мулоҳазаларини баён этишга ҳаракат қилди.

Дискуссияга нима сабаб бўлди? План механизми ишини муҳокама қилиш қаердан пайдо бўлди? Ахир СССРда планлаштириш жуда улкан натижаларни берган, планлаштириш тажрибаси эса дунёнинг жуда кўп мамлакатларида ўрганилар эди-ку.

Дискуссия шунинг учун зарур бўлиб қолди-ки, хўжалик юритиш шароитлари ўзгарди, халқ хўжалигининг ўзида ҳам маълум ўзгаришлар рўй берди. Бу нимада ифодаланади? Даставвал, халқ хўжалигининг турли соҳалари кескин ўсганлигини айтиш керак. Фақат сўнгги йиллар мобайнида (1954—1964) мамлакат саноат маҳсулотининг ҳажми қарийб уч баравар кўпайди. Шу йиллар мобайнида фақат йирик саноат корхоналарининг сони 9 мингдан зиёд ортди. Ана шулар туфайли, шунингдек чуқур ихтисослаштириш натижасида халқ хўжалик алоқалари мураккаблашиб кетди. Натижада экономикада янги вазият вужудга келди, планлаштириш олдига янги вазифалар қўйилди.

Социализмда планлаштириш ҳеч қачон бир жойда қотиб қолган, дебсиниб тураверган эмас. Вазиятнинг ўзгаришига қараб унинг методлари ва воситалари доимо янгиланиб туради. Совет ҳукумати бошлиғи А. Н. Косигин СССР Олий Советининг сўнгги сессиясида «ҳозирги вақтда амалда бўлган планлаштириш системаси ва хўжаликни бошқаришни маълум даражада такомиллаштириш талаб этилади» деб айтди.

Бу такомиллаштиришнинг энг муҳим проблемалари: планлаштириш методлари, ходимларнинг ўз меҳнат натижаларидан моддий манфаатдорлигини ошириш ва корхоналар ҳуқуқини кенгайтиришдир. Худди ана шу проблемалар дискуссия қатнашчиларининг диққат марказида бўлди.

ТУШУНМАСЛИКМИ? ЙЎҚ. БУЗИБ КЎРСАТИШ

Дискуссия муносабати билан буржуа матбуоти саҳифалари муҳокама маъносини ва СССР халқ хўжалигидаги аҳволни бузиб кўрсатувчи турли-туман уйдирма, тахмин ва бемаъни изоҳлардан иборат мақолалар билан тўлиб кетди. Уларнинг бир қисми вазиятдан яхши хабардор бўлмаслик натижаси бўлса, лекин кўпчилик қисми социализм ва унинг хўжалик механизмини обрўсизлантириш мақсадини кўзлаган эди. «Нью-Йорк Таймс», Париж «Экспресс»и ва Лондон «Экономист»и, реакцион «Тайм», қўйингчи қарийб барча буржуа мутбуоти органлари мамлакатимиздаги дискуссияни қайта-қайта тилга олиб, совет матбуоти чиқишларини ўз ҳолларига баён этмоқдалар. Уларнинг саҳифаларида юзлаб мақолалар пайдо бўлди. Бу мақолаларнинг асосий мазмуни «Россия капиталистик методларни кўчирмоқда» деган уйдирмадан иборатдир.

Масалан, Америка журнали «Ю. С. Ньюс энд Уорлд Рипорт»: «Ҳозир Россия... капитализмнинг баъзи бир ғояларини ўзлаштириб олмоқда. Фойда мақталмоқда» деб ёзди.

Келинг, СССРдаги иқтисодий дискуссияда қандай ғоялар илгари сурилаётганлигини кўздан кечирайлик. Буржуа матбуотининг маълум бир қисми айтаётган гаплар билан уларнинг алоқаси бормикин?

АТАЛИШИ ЭСКИ, МАЪНОСИ ЭСА ЯНГИ

Дискуссиянинг асосий масаласи планлаштиришни такомиллаштиришдир. Бошқа ҳамма масалалар ҳам шу билан чамбарчас боғлиқдир. Давлат томонидан планли раҳбарлик ва корхоналарнинг хўжалик жиҳатидан мустақиллигини энг мақбул равишда қўшиш йўллари ахтарилмоқда. Шу муносабат билан завод ва фабрикаларнинг шартномалар тузиш ва планларини ишлаб чиқиш, меҳнат ва моддий ресурслардан фойдаланиш юзасидан ҳуқуқларини кенгайтириш мўлжалланмоқда. Дискуссия давомида план кўрсаткичлари тўғрисида: ишлаб чиқаришга фойда орқали таъсир кўрсатиш методлари, кредит, нарх-наво ҳақида; техника прогрессини рағбатлантириш ва маҳсулот сифатини ошириш ҳамда бошқа масалалар юзасидан батафсил таклифлар ҳам олға сурилди. Лекин бунда «Капиталистик методларни коммунистик назорат остида қўлланишга уриниш» бўлмади. Бу ўринда «Ю. С. Ньюс энд Уорлд Рипорт» журнали хато қилган. Барча таклифлар бир мақсадга — социалистик ишлаб чиқаришнинг эффективлигини ошириш, унинг асоси бўлган умумхалқ мулкини мустаҳкамлаш ва янада тезроқ кўпайтиришга қаратилгандир. Янги шароитларда план ташкилотларининг ролини аниқлаш, планлаштириш кўрсаткичлари системаси, план-хўжалик ташкилотларининг ўзаро биргаликда ишлаши — ана шу масалалар муҳокамага қўйилди. Жумладан планлаштириш кўрсаткичлари

ҲИСОБ-КИТОБ ЯХШИ БЎЛСА, ДАРОМАД ҲАМ МЎЛ БЎЛАДИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ МАРТ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

КПСС Марказий Комитетининг март Пленумида қишлоқ хўжалигининг ҳозирги аҳволи атрофлича таҳлил қилинди, юз бериб келаётган камчиликлар очиб ташланди. Мамлакатимизда қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришнинг зарур тадбирлари ишлаб чиқилди. Пленум қабул қилган қарорларда маҳсулот етиштиришни янада кўпайтириш, таннархини арзонлаштириш, пландан ошиқча давлатга сотилган маҳсулотлар учун колхозчиларни рағбатлантириш, шу маҳсулотларни етиштирган кишиларнинг турмуш шароитларини ҳар томонлама яхшилаш ва уларнинг моддий манфаатдорлигини оширишга катта эътибор берилди. Планлаштиришни, маҳсулот тайёрлаш тартибларининг ҳар томонлама тўғри йўлга қўйилиши қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг айрим турлари бўйича харид нархларининг оширилиши қишлоқ хўжалик ходимларини, шу жумладан ҳисоб-китоб ишларини олиб борадиган биз бухгалтерларни ҳам хурсанд қилди.

Илгари биз йил бошида хўжалигимизда шу йили қилинадиган ишларнинг планини тузиб олар эдик, ана шу пландаги ишларни бажариш учун сарфланадиган маблағлар ажратилар эди. Лекин, бу план йил давомида бир неча марта ўзгарар, натижада маҳсулот етиштириш учун сарфланадиган харажатларимиз сметада кўрсатилганидан анча ошиб кетар эди. Бундай ҳол колхозчининг ҳар бир тийинининг ҳисоб-китобини олиб борадиган бухгалтерия ходимларининг юрагини ачиштирар эди. Чунки, бир центнер маҳсулот етиштириш учун сметада кўрсатилганидан ошиқча харажат қилинса колхозчиларимизнинг йил охирида меҳнат кунларига олинадиган даромадларига салбий таъсир кўрсатарди. Шу ўринда ўтган йили қўлга киритган ютуқларимиз ва йўл қўйилган баъзи камчиликлар ҳақида гапирмоқчимиз.

Ўша йили колхозимиз 13567 тонна турли қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашни планлаштирди. Ана шу маҳсулотларни етиштириш учун 288 минг 262 та меҳнат куни сарфлашимиз лозим эди. Сабзавот ва картошка уруғлари сотиб олиш учун 23 минг сўм ажратилган эди. Ўз ички имкониятларимизни ҳисоблаб чиққанимиздан кейин бунга 12899 сўм сарфладик. Минерал ўғитлар учун ажратилган 33900 сўмдан 28349 сўми сарф бўлди. Бу билан биз минерал ўғитни планда кўрсатилганидан кам олганимиз йўқ. Балки илгари ҳар бир машинада 3 тоннадан ўғит ташилган бўлса бу ишни бажариш учун 5 тоннадан юк кўтарадиган машиналардан фойдаландик. Оқибатда транспортдан тежамли фойдаланганлигимиз учун ҳам 5500 сўм фойдага қолди. Ёқилғи учун ажратилган 19596 сўмдан фақат 11133 сўми сарф бўлди. Шундай қилиб 13567 тонна маҳсулот етиштириш учун ажратилган (меҳнат кунига тўланадиган ҳақдан ташқари) 233169 сўмдан 46 минг сўми иқтисод қилиб қолинди.

Аммо, маҳсулот етиштиришнинг кўпчилик турлари бўйича анча иқтисод қилган бўлсак ҳам баъзи турларидан зарар ҳам кўрдик. Колхозимиз чорвадорлари ўтган йили давлатга 6330 центнер сут сотди. Унинг ҳар бир центнери учун давлатдан 11 сўмдан ҳақ олинди. Ваҳоланки ана шу ҳар бир центнер сутни етиштириш учун 14 сўм 60 тийиндан пул сарфланган эди. Натижа нима бўлди? Колхозимиз давлатга сотилган 6330 центнер сутдан 23762 сўм зарар кўрди.

КПСС Марказий Комитети март Пленумидан кейин бу соҳадаги камчиликлар ҳам тугатилди. Эндиликда сутнинг ҳам харид нархи оширилди, ҳар бир центнер сут учун давлатдан илгариги 11 сўм ўрнига 15 сўм 50 тийиндан ҳақ олмоқдамиз.

Бу йил биз колхозчилар учун жуда катта имкониятлар яратилди. Ўзимизнинг ер шароитимизга қараб, қайси экин мўл ҳосил берса шуни аниқлаб экадиган бўлдик. КПСС Марказий Комитети март Пленуми шарофати билан биз илгаригидек юқоридан келадиган турли, пала-партиш планларга қараб, ҳадеб планимизни ўзгартиравермаймиз. Эндиликда ўзимизнинг қатъий планимизга эгамиз. Бу планни ўзгартиришга колхозчилардан бошқа ҳечкимнинг ҳаққи йўқ. Шу план асосида ишлаймиз, маҳсулот етиштирамиз, планда кўзда тутилганича давлатга сотамиз. Агарда давлатга пландагидан ошиқча маҳсулот сотсак яна қўшимча ҳақ оламиз. Бундай янги тартиб биз колхозчиларни янада астойдил меҳнат қилишга рағбатлантирмоқда.

Бу йилги планимизга кўра биз 14996 тонна турли қишлоқ хўжалик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва шундан 5113 тоннасини давлатга сотишни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз. Хўш, ана шу маҳсулотларни етиштириш учун ажратилган маблағларни қандай сарфлаш керак, қандай қилсак ҳисоб-китоб аниқ бўлади. Маҳсулотнинг таннархи арзонлашади?

Биз колхоз экономистлари ва бухгалтерларни шу масала қизиқтиради. Шунинг учун қанчадан-қанча ведомостлар тузамиз, қанчадан-қанча вақт сарфлаб, чўт қоқамиз.

Колхозимизда 31 звено бор. Ана шу звеноларнинг ҳар бирига правление аъзолари ва бухгалтерия ходимлари бириктиб қўйилган. Улар сметада кўрсатилган маблағни қандай ва қайси ишлар учун сарф бўлаётганлигини кузатиб борадилар, ошиқча маблағ сарфланишига йўл қўйишмайди. Вақти-вақти билан бухгалтерияга ҳисоб бериб туришади. Уларнинг берган ҳисоботлари бухгалтерияда чуқур таҳлил қилиб борилади. Агарда бирон ишни бажариш учун сметадагидан кўпроқ маблағ сарфланаётган бўлса, унинг сабабларини суриштирамиз, иқтисод қилиш йўлларини қидириб топамиз.

Колхозда бу йил маҳсулот етиштириш учун ўтган йилга нисбатан анча кам — 1148692 сўм маблағ сарфлаш кўзда тутилади. Бу маблағнинг 120610 сўми бўлинмас фондга, 46167 сўми қариялар учун пенсия тўлашга, 10500 сўми маданий-оқартув ишлари учун, 47500 сўми умумий хўжалик ва бошқа чиқимлар учун, 60400 сўми турли қурилишлар учун сарф қилинади. Юқоридаги маблағдан 509 минг 694 сўми меҳнат кунларига тўлашга ажратилган. Ана шу умумий сумма — 1148692 сўмдан 253723 сўми бевосита қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш учун сарфланади.

Ҳар бир сўмни тежаб-тергаб сарфлаш бизлардан ниҳоятда масъулият ва маҳорат билан ишлашни талаб қилади.

Хўжалигимиз асосан картошка ва сабзавот етиштиришга ихтисослаштирилгани учун шу маҳсулотларни эртароқ етиштиришга ва ўз вақтида давлатга сотишга ҳаракат қиламиз.

Колхозимизда бу йил 290 гектар ерга эртаги ва кечки картошка экиш планлаштирилган. Пландаги 3770 тонна ўрнига 4350 тонна картошка етиштириш мажбурияти олинган. Бир центнер картошка етиштириш учун 7 сўм 50 тийин сарфлаш кўзда тутилган.

Бу йил 102 гектар ерга «Седов» навли эртаги картошка уруғи экилди. Бу нав уруғ айниқса бизни областимиздаги колхоз ва совхозларнинг шароитида кўп ҳосил беради. Ишлов яхши бўлиб, вақтида суғориб турилса гектаридан 180—250, ҳатто 300 центнергача ҳосил кўтариш мумкин. Агарда картошка эрта экилиб, эрта давлатга сотилса, колхозчиларимиз катта фойда кўради. Шунинг учун ҳам биз бутун диққат эътиборни ана шунга қаратганмиз.

Хўжалигимизда миришкор деҳқонлар жуда кўп. Маҳкам Исаев бошлиқ 8- бригада аъзолари 3 гектар ердан пландаги 42 тонна ўрнига 60 тонна, Мирзааҳмад Маҳмудов бошлиқ бригада аъзолари 5 гектар ердан пландаги 70 тонна ўрнига 96 тонна, Ҳамидхўжа Нуриддинов бошлиқ звено эса 3 гектар ердан 77 тонна ҳосил кўтардилар. Улар ернинг умрини зое кетказишмайди.

Бу йил экилган картошканинг дастлабки гектарларидан кўтарилган ҳосилнинг ҳисоб-китобини олиб, обдан чўтга солдик. Натижаси ёмон эмас. Бир центнер картошкага сметада кўрсатилганидан 2 сўм 29 тийиндан кам сарфланибди. Агар ҳар центнер картошканинг таннархи ҳозиргидек йил охиригача 5 сўм 21 тийинданга айланса сметада белгиланган маблағдан 10 минг сўмга яқини иқтисод қилинади.

Деҳқонларимиз эрта экиб, сифатли парвариш қилганликлари натижасида 5 июлгача давлатга 600 тоннадан ошиқроқ картошка сотдик. Ана шу маҳсулотнинг 250 тоннасининг ҳар бир килограммини давлатга 30 тийиндан, 350 тоннасини эса 12 тийиндан сотдик, шу кунларда эса 7 тийиндан сотилмоқда.

Эрта маҳсулот етиштиришнинг нақадар афзал эканлигини ана шу рақамлар таҳлил қилинса яққол кўринади. 30 гектардан кўпроқ ердан 600 тонна картошка сотилди, колхозчилар кассасига 117 минг сўм келиб тушди. Ҳар гектар ердаги картошкани етиштириш учун сарфланган 1337 сўм пулимиз, кассамизга 3400 сўмдан бўлиб қайтиб келди.

Колхозимизда картошкачиликдан ташқари хўжаликнинг бошқа тармоқларидан олинаётган даромадлар ҳам қувончли бўлмоқда. Гўшт тайёрлаш йиллик, сут тайёрлаш ярим йиллик планларини, пилла тайёрлаш планини ҳам ошириб бажардик.

Айниқса, бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш билан бир қаторда картошка етиштириш соҳасида қўлга киритган ютуқларимиз яхши бўлмоқда. Гектар бошига олаётган картошкамиз миқдори йил сайин ошиб бормоқда. Бундай қувончли ютуқлар ҳар бир сўмимизни иқтисод қилиб, ўрнига қўйиб ишлатаётганлигимиз туфайли қўлга киритилмоқда. Шунинг учун ҳам бизнинг хўжалигимиз областда энг юқори ҳосилли хўжаликлардан ҳисобланади.

Колхозимизда ҳисоб-китоб ишларини янада яхшилаш ва бунинг натижасида экинлардан мўл ҳосил етиштириш учун янада ғайрат билан ишлаймиз.

М. МАҚСУДОВ,
Калинин районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозининг бош бухгалтери.
С. ЖАЛИЛОВ,
колхоз экономисти.

Ғўза парвариши қизғин тус олган ҳозирги кунларда Оржоникидзе районидаги «Правда» колхозининг пахтакорларига қулай маданий-маиший шароитлар яратиб берилмоқда. Колхозчилар самарали меҳнатдан сўнг шинам қилиб безатилган дала шийпонларида овқатланадилар, хордиқ чиқарадилар, агитаторларнинг суҳбатини тинглайдилар. Ўзбекистон телеграф агентлиги фотомухбири Қ. Розиқовнинг мана бу икки сурати шу колхоздан олинган. Чапдаги суратда: колхоз почтальони Олим Машрабов 2-участка даласига газеталарнинг янги сонини келтириб, колхозчиларга тарқатмоқда. Ўнгдаги суратда: агитатор ўртоқ Маъмуржон Олимжонов тушки дам олиш пайтида колхозчиларга газета ўқиб бермоқда.

«КЎК ОЛТИН» КЎП БЎЛАДИ

Юқори Чирчиқдаги машъал «Политотдел» колхози деҳқонлари ҳар йили пахтадан юқори ҳосил олиш билан бирга луб маҳсулоти етиштиришни кўпайтиришга ҳам катта эътибор бериб келмоқдалар. Колхознинг ўртоқ Лим Чан Дюн бошлиқ бригадаси аъзолари 155 гектар ернинг ҳар гектаридан 160 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олганлар. Дала ишлари шу ваъдага яраша намунали ташкил этилган. Ниҳоллар юқори агротехника қоидалари асосида кўнгилдагидек парвариш қилинмоқда. Механизаторлардан Қурбон Мансуров, Сиддиқ Қорақулов ўртоқлар ўз агрегатларидан тўла ва унумли фойдаланиб барча майдонлардаги экинга тўрт марта сифатли ишлов бердилар.

— Мўл ҳосил тўплашда, — дейди бригада бошлиғи ўртоқ Лим Чан Дюн — маҳаллий ва минерал ўғитлардан яхши фойдаландик, ҳар гектарга 750 килограммдан озуқа берилди.

Бригадада экинларни қондириб суғоришга ҳаракат қилинаяпти. Тожим Тўрахўжаев, Аким Ҳамроев, Сиддиқ Жуматоев каби миришкорлар кунига 1,5—2 гектарга етказиб сув тарамоқдалар.

Шундай. Ҳалол меҳнатнинг самаралари кўзга ташланиб турибди. Каноп ниҳоллари гуркираб яшнаб ўсаяпти, ҳосил кўпаяпти.

Э. ИСҲОҚОВ.

ҲАР ТУПДА 7-8 КЎСАК

Сокин тун. Кенг пахтазорда сукунат ҳукмрон. Ҳўв узоқда сувчиларнинг фонари йилтирайди. Эгатлардан жилдираб сув оқади. Зулмат ичра нур сочиб турган ой ғўё туни билан тиним билмаётган сувчиларга, ғўзал пахтазорларга қувониб боқади.

— Тунда суғорганга не етсин,— деди сувчи Абдулла ота биз билан суҳбатда — кундузи роса иссиқ бўлаяпти. Мана, ҳозир эса ҳаво анча тафтидан тушган, ёқимли шабада эсиб турибди. Ғўза шундай пайтда сув ичса жони киради. Мен дўстим Акбар Алиев билан ғўзани ҳар куни кечаси, суғораяпман. Иккаламиз кунига тўрт-тўрт ярим гектарни қўлдан чиқарамиз. Тунда сув ичган ғўзаларимизни қаранг, қандай авж олаяпти!

Отахон тўғри айтди. Ҳақиқатан ҳам тунги суғориш ўрнига қўйилаётганлиги учун ғўза туплари нормал ривожланиб, мўл ҳосил тўплаяпти. Ҳар тупда 7—8 тадан тўқ кўсак санаш мумкин ҳозирнинг ўзида.

Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхознинг Мажид Ўтешов бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси коллективи сувчилар отахони бўлган Абдулла ота билан Акбар отани чин юракдан ҳурмат қилади. Ҳамиятли отахонлар гарчи анча қартайиб қолган бўлсалар ҳам пахтакорларга яқиндан кўмаклашишни ўз бурчлари деб билмоқдалар. Бу йил бригада аъзоларининг аҳди катта. Гектар бошига пландаги 28 центнер ўрнига камида 31 центнердан «оқ олтин» кўтаришмоқчи.

Ҳозир бригада далаларида қилинаётган иш ана шу юксак мажбуриятга тўла жавоб беради. Оби-тобида сифатли культивация қилинаётган, қондириб суғорилаётган, тўйдириб озиқлантирилаётган ғўзалар ҳозирданоқ мўл ҳосилдан дарак бериб турибди.

Х. ҲАЙДАРОВ.

Ф О Й Д А

МАҚСАД — СОЦИАЛИСТИК ЭКОНОМИКАНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Совет экономистларининг фойда, кредит ва баҳонинг ролини ошириш тўғрисидаги таклифлари экономикага планли раҳбарликни такомиллаштириш, хўжалигимизнинг асоси бўлган умумхалқ социалистик мулкини мустаҳкамлашга қаратилган. Ана шунинг ўзидан бу ўринда ҳеч қандай капиталистик методлар тўғрисида гап бормаётганлиги очиқ-ойдин кўриниб турибди.

Корхоналар ҳуқуқларини кенгайтириш хусусида ҳам шу фикрни айтиш мумкин. Мақсад корхона коллективига ва унинг раҳбарлигига хўжаликни юритишда кўпроқ мустақиллик беришдир. Лекин қанақанги мустақиллик? Бу ерда «Ю. С. Ньюс энд Уорлд Рипорт» ва бошқа буржуа органларидаги мақола авторлари бузиб кўрсатганидек, фойда мақсадларини кўзлаган анархистик фаолият тўғрисида гап бораётгани йўқ асло. Таклифлар халқ хўжалиги учун, жамият учун зарур бўлган товарларни қандай йўллар билан қулайроқ, кам харажат сарфлаб етказиб бериш масаласини ҳал этишда корхоналар мустақиллигини кенгайтиришга қаратилгандир. Дискуссия қатнашчилари корхоналарнинг хўжалиқ жиҳатдан мустақиллиги халқ хўжалиги плани рамкасида амалга оширилиши, план топшириқлари энг яхши тарзда бажарилишини таъминлаши керак, деб якдиллик билан таъкидладилар.

Ҳозирнинг ўзида корхоналарнинг хўжалик ҳуқуқларини кенгайтириш юзасидан амалий тадбирлар белгиланди. Тикувчилик, тўқимачилик, пойафзал ва кўн-тери фабрикаларининг тўртдан бир қисми 1965 йил давомида янги шароитда ишлашга кўчирилади. Улар магазинлар ва бошқа савдо ташкилотларининг заказлари бўйича маҳсулот тайёрлай бошлайдилар. Ана шунда истеъмолчи ишлаб чиқаришга анча таъсир ўтказолади, унинг диди ва эҳтиёжлари саноат нима ишлаб чиқариши кераклигини бевосита белгилаб беради. Эндиликда корхоналар савдонинг заказлари бўйича мустақил равишда ўз планларини тузадилар, харидор эҳтиёжларини қондириш учун қанча ресурс талаб этилишини ўзлари белгилайдилар. Фабрикаларнинг ишини планлаштириш ва баҳолашда фақат иккита кўрсаткич: реализация қилинган маҳсулот ҳажми ва фойда кўзда тутилади. Бирмунча умумий кўрсаткич бўлган фойда хўжалик эркинлигини чегараламай туриб, корхона фаолиятини планлаштириш ва назорат қилиш имконини беради. Реализация қилинган маҳсулот билан биргаликда эса фойда фабриканинг муваффақиятларига баҳо бериш мезони бўлади. Корхона қанча кўп маҳсулот ишлаб чиқарса, унинг сифати қанча юқори бўлса, уни реализация қилишдан тушадиган сумма ва фойда ҳам шунча кўп бўлади. Демак, план кўрсаткичи ҳисобланган фойданинг ролини ошириш план рамкасида корхонанинг хўжалик ташаббусини ошириш, социалистик ишлаб чиқариш эффективлигини кўтариш имконини берадиган методдир.

Дискуссия давомида ходимларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш юзасидан ҳам кўпгина таклифлар тушди. Бу ўз-ўзидан тушинарли. Социализм иқтисодий манфаатни рад этмайди. Унинг катта аҳамиятини Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин ҳам кўрсатиб ўтган эди. Социалистик жамият меҳнаткаши шуни яхши биладики, у жамиятга қанчалар кўп фойда келтирса, ўзига ҳам шунчалар кўп моддий неъматлар олади.

Хулоса қилиб айтганда, Советлар мамлакатидаги иқтисодий дискуссия социалистик тузум демократизмининг кўринишидир. Муҳокаманинг мақсади ва олға сурилган таклифларнинг маъниси социалистик планлаштириш системасини мустаҳкамлашга, бутун жамият манфаатлари йўлида халқ хўжалигининг эффективлигини оширишга қаратилгандир.

хусусида турли нуқтаи-назарлар илгари сурилди. Баъзилар корхоналар ишини планлаштириш ва рағбатлантириш ҳар бир соҳанинг ўзига хос бўлган кўрсаткичларига қараб амалга оширилиши керак, дедилар. Яна бир группа — профессор Либерман ва бошқалар, корхонани планлаштириш ва рағбатлантиришнинг асосий кўрсаткичи — фойда, деган фикрни ёқладилар.

Профессор Либерман ва бошқаларнинг таклифлари социализмнинг базис принципларига асослангандир. Бу принциплар, жумладан фойда ҳам социализмда ҳар доим амал қилиб келган. Мазкур таклифларда янгилик шундаки, корхона коллективининг яхши иши учун ойликка рағбатлантириш сифатида қўшиб бериладиган ҳақ асосан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг қиммати юзасидан белгиланган планнинг бажарилиши ва ошириб бажарилганлигига эмас, балки фойданинг ўсганлигига қараб тўланади.

Капитализмда фойда ишлаб чиқаришнинг мақсади ва регулятори ҳисобланади. Бизнинг экономикамизнинг асосий мақсади халқ талабларини борган сари тўлароқ қондиришдир. Бунда социалистик фойданинг роли қандай? Социализмда у ишлаб чиқаришни кенгайтириш манбаи бўлиб хизмат қилади. Лекин бизнинг ишлаб чиқаришимиз фойда учун эмас, халқ эҳтиёжларини борган сари тўлароқ қондириш учун ривожлантирилади. Заводларимизнинг қандай маҳсулот ишлаб чиқариши фойдага эмас, ана шу маҳсулотнинг жамиятга келтираётган нафига боғлиқдир. Ишлаб чиқаришнинг энг муҳим пропорциялари давлат планида белгиланади. Бунда у ёки бу соҳанинг фойда келтириши ёки келтирмаслиги эмас, балки жамиятнинг эҳтиёжлари кўзда тутилади.

Айни вақтда фойда социалистик корхона фаолиятининг эффективлигини белгиловчи кўрсаткичлардан биридир Ўз-ўзидан маълумки, корхона қанчалар тежамли ишласа, шунча кўп маҳсулот беради ва харажат кам бўлади, шунга кўра фойда ҳам юқори бўлади.

Б. ВЛАДИМИРОВ,
Л. ПЕКАРСКИЙ.
(АПН).

ЯШНАЁТГАН ЯЛЛАМА

ЎТМИШДАН БИР ШИНГИЛ

Ялламанинг сувини ичиб кексайган, қишлоқнинг бошига оғир кунлар тушганда ҳам, бағрига офтоб текканда ҳам бирга бўлган, бирга улғайган нуроний отахонларнинг ривоятларига қараганда, «яллама» сўзи «ёнлама» деган маънони англатар экан. Бу бир оғиз сўзнинг ўзига хос тарихи ва таърифи бор.

Ўрта Осиё турли хонликларга бўлиниб, улар ўртасида қонли уруш-талашлар бўлиб турган бир даврда Қўқон хонига қарашли беклар ўз лашкарлари билан Яллама қишлоғига бетўхтов ҳужум қилиб турганлар. Сирдарё шу қишлоқ яқинидан ўтган эмасми, ёв босганда халойиқ дарёнинг нариги қирғоғига сузиб ўтиб, ёвдан сақланган. Шундай вақтларда қишлоқ оқсоқоллари дарёдан сузиб ўтаётганларида: «ёнлама сузиб ўт» деб хитоб қилишар экан. Шу-шу қишлоқнинг номи «Яллама» бўлиб кетган. Қишлоқ аҳли асрлар давомида босқинчилар, жаҳолат, дин қурбони бўлган.

Сув келтирган хору зор, кўза синдирган азиз, деганларидек, Отамуллахожи, Давронбек сингари йирик ер эгалари кайфу-сафода яшашса, меҳнаткаш деҳқонлар қорни нонга тўймай ўтаверган.

Улуғ Октябрь қуёши башарият нурини мунаввар қилган, Ўзбекистонда Совет ҳокимияти ўрнатилгандагина кўплар қатори ялламалик деҳқонларнинг ҳам иқболи кулди. Буюк Лениннинг ер тўғрисидаги декретига мувофиқ бир ҳовуч бойлар қўлидаги ер-сувлар, от-уловлар батракларга олиб берилди.

— Нимасини айтай, бўталарим, — деб гап бошлайди 80 ёшли кекса коммунист Раймқул ота Раҳмонқулов, — менинг хотирамда ҳалигача сақланганн қишлоқни қулоқлардан тозалаш ва коллективлаштириш учун кураш даври бўлди. Ўша вақтларда куч-қувватимиз жўшган, ғайратимиз тўлиб-тошган эди. Комсомол ячейкалари туздик, колхозларга бирикдик. Бойларнинг калтагини ҳам едик, урдик ҳам, ниҳоят енгдик.

Раймқул ота қулоқларни тугатишда ўзи билан елкама-елка туриб курашган Унсиной Аҳмедова, Норхўжа Саидхўжаевларнинг ёрқин хотираларини эслайди. Дастлаб қишлоқ Совети раиси бўлгани, колхозда бригадирлик қилгани ҳақида тўлқинланиб сўзлайди у.

— Ҳозир пенсиядаман, — дейди кекса коммунист, — минг раҳмат ёшларга, отахон, отахон деб иззат қилишади. Уларнинг қилаётган ажойиб ишларини кўриб беҳад қувонамиз биз кексалар.

ЯНГИ ҚИШЛОҚ

Ҳа, совет даврида ялламаликларнинг ҳам кўкрагига офтоб тегди. Қишлоқнинг қиёфаси тамом ўзгариб кетди. Бир вақтлар бирорта мактаб бўлмаган ерда иккита ўн бир йиллик ва 6 та саккиз йиллик мактаб қад кўтарди. Революциядан илгари қишлоқдан битта саводхон киши чиқса ҳамма ҳайрон бўлар эди. Шу кунларда Яллама қишлоғида юздан ортиқ олий маълумотли, 300 га яқин ўрта маълумотли кишилар ижодий меҳнат қилаётир.

Қизамиқ, чечак, терлама каби дардларнинг давосини топа олмай дунёдан кўз юмганларнинг саноғи йўқ эди илгарилари. Қишлоқда битта-иккита чаласавод табиб бўлгучи эди, холос.

Мана, шундай давр келдики, қишлоқ ўзининг медицина активига эга бўлди. Ялламада 10 та медицина пункти ишлаб турибди. Уларнинг ҳар қайсисида малакали медицина ҳамширалари, тажрибали врачлар бор. Қишлоқ Советидаги ҳар иккала — «Ўзбекистон 30 йиллиги» ҳамда Охунбобоев номли колхозларда биттадан туғруқхона қурилди.

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

— Ҳар чоршанба куни 8-10 тадан туғилиш гувоҳномаси ёзаман, — дейди Яллама қишлоқ Советининг секретари Рўзимуҳаммад Нуров. — ҳар йили 30-40 тадан никоҳ тўйи бўлади.

Илгари Яллама аҳолиси ҳафтада бир кун Чиноз бозорига қатнарди. Қишлоқда на бирор дўкон, ва на устахона бор эди. Ҳозирчи? Ҳар гузарда бир нечтадан магазин бор, истаган буюмингизни харид қила оласиз. 2 нонвойхона, 4 чойхона аҳоли хизматида.

Кейинги йилларда қишлоқ Совети ободончилик ишларига, айниқса қурилишга катта эътибор бера бошлади. Аҳолининг маданий-маиший талабини тўла қондириш мақсадида қишлоқ Совети колхоз правлениелари билан бамаслаҳат иш тутди. Қишлоқда типовой уйлар, маданий-маиший бинолар кўплаб қурилди. Ўтган йили биргина Охунбобоев номли колхознинг юздан ортиқ хонадони янги уйларга кўчиб кирди. Бу йил қишлоқнинг 150 хонадони ҳовли тўйлари ўтказади. Бултур 2 та ҳаммом қурилди. Яқиндагина барча қулайликларга эга бўлган маиший хизмат комбинати фойдаланишга топширилди. Қўша-қўша сартарошхоналар ишлаб турибди. Буларнинг ҳаммаси инсон учун, инсоннинг бахт-саодати учун қилинаётган ишлар.

Қишлоқ Совети идорасининг ёнгинасида атрофи анвойи гуллар билан ўралган бино бор: қишлоқ меҳмонхонаси бу. Яллама аҳолисининг нақадар меҳмондўст эканлигидан далолат бериб турибди. Меҳмонхонанинг ёнгинасида чойхона, кутубхона, сартарошхона, ҳаммом, саноат моллари ва озиқ-овқат товарлари магазини бор. Нарироқда эса қишки-ёзги кинотеатр.

КЕЛАЖАККА НАЗАР

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг XIII пленуми қарорлари асосида қишлоқ Совети доимий комиссияларининг раислари Охунбобоев номли, «Ўзбекистон 30 йиллиги» колхозларининг правление аъзолари билан ҳамкорликда қишлоқни янада ободонлаштириш, аҳолига маданий-маиший хизматни янада яхшилаш чора-тадбирларини, улкан ишлар режасини тузиб чиқдилар. Шу қарорга мувофиқ «Ўзбекистон 30 йиллиги» колхозининг қирлик участкаси йўлларига шағал ётқизилмоқда. Шу колхознинг бир қисми, Охунбобоев номли колхознинг барча участкалари электрлаштирилди. Ҳар иккала колхоз аҳолиси водопровод суви билан таъминланди. Радиолаштириш ва телефонлаштириш ишлари ҳам бошлаб юборилди.

— Қишлоқ маркази янада ободонлашади, — дейди қишлоқ Советининг раиси Ачахон Исомова. — Охунбобоев номли колхозда 400 кишилик клуб, бир ярим гектар майдонга стадион қурилади. Йил охиригача бу объектлар фойдаланишга топширилади. Бундан ташқари газета-журнал сотиладиган киоска ўрнатиш мўлжалланмоқда.

Бу ишларнинг ҳаммаси колхозларимизнинг даромадлари ошганлиги туфайли бўлаётир. Биргина Охунбобоев номли колхознинг бўлинмас фондда 200 минг сўмдан ортиқ пули бор. Ана шу маблағни оқилона сарфлаш учун депутатларимиз билан бамаслаҳат иш кўрамиз. Қишлоқ Советимизнинг депутатлари доимо омма орасида бўлиб, уларнинг талаб-эҳтиёжларини ҳисобга олиб юрадилар. Наказларни ўз вақтида бажариб, эл ишончига сазовор бўлмоқдалар.

Қишлоқ Советининг 8 та доимий комиссияси бор. Ҳар қайси комиссия ўзининг активига, қатъий иш планига эга. Депутатлар ҳар икки ойда бир марта сессияга тўпланадилар. Ойига икки марта кенгаш ўтказиб турилади.

Қишлоқ Совети фаолиятидаги энг асосий нарса иш яхши ташкил этилганлигидадир. Доимий комиссиялар иши сессияларда ҳар томонлама муҳокама қилиб турилади. Депутатлар вақти-вақти билан аҳоли олдида ҳисоб бериб туришади.

Депутатлар фаолиятининг яхши йўлга қўйилганлиги, колхоз правлениелари билан мустаҳкам алоқада иш олиб борилаётганлиги туфайли ҳам Яллама қишлоғи тобора обод бўлиб бормоқда. Қишлоқ ҳусн очаётир.

Ш. ҚОСИМОВ.

ЕР куррасида

Румыния Коммунистик партиясининг съезди

БУХАРЕСТ, 19 июль. ТАСС махсус мухбирлари **Д. Димов** ва **Ф. Жариков** хабар берадилар: бугун бу ерда республика саройининг катта залида Румыния ишчи партиясининг съезди очилди.

Съезд делегатлари Румыния ишчи партияси номини Румыния Коммунистик партияси деб ўзгартириш тўғрисидаги қарорни якдил бўлиб баланд руҳ билан қабул қилдилар. Ушбу съездни Румыния Коммунистик партиясининг IX съезди деб ҳисоблашга қарор қилинди.

Марказий Комитетнинг биринчи секретари Н. Чаушеску партиянинг номини ўзгартириш тўғрисидаги таклифни киритиб бундай деди: Марказий Комитет шунга амал қилдики, партиянинг янги номи жамиятимизда рўй берган ўзгаришларга, партия тараққиётининг ҳозирги босқичига ва партиянинг пировард мақсади бўлган коммунистик жамият қуриш мақсадига яхшироқ жавоб беради.

Съезд якдиллик билан қуйидаги кун тартибини тасдиқлади:

1. Румыния Коммунистик партиясининг VIII съезди (Румыния ишчи партиясининг III съезди) билан IX съезди ўртасидаги давр ичида партиянинг иши тўғрисида Румыния Коммунистик партияси Марказий Комитетининг доклади. Докладчи ўртоқ Н. Чаушеску. 2. Марказий Ревизия комиссиясининг ҳисобот доклади. Докладчи ўртоқ К. Пирвулеску. 3. 1966 — 1970 йилларда халқ хўжалигини ривожлантириш плани юзасидан Румыния Коммунистик партиясининг IX съезди директивалари тўғрисида доклад. Докладчи ўртоқ И. Г. Маурер. 4. Энергетикани ривожлантириш ўн йиллик плани юзасидан Румыния Коммунистик партияси IX съездининг директивалари тўғрисида доклад. Докладчи ўртоқ Киву Стойка. 5. Румыния Коммунистик партияси уставининг лойиҳаси тўғрисида доклад. Докладчи ўртоқ Г. Апостол. 6. Румыния Коммунистик партияси Марказий Комитетини ва Марказий Ревизия комиссиясини сайлаш.

Съезд ишида ҳал қилувчи овоз билан 1.350 дан ортиқ делегат ва маслаҳат овози билан 200 дан зиёд делегат қатнашмоқда. Бу делегатлар Румыния Коммунистик партиясининг 1 миллион 450 минг аъзоси ва кандидатларининг вакилларидир. Съездда 56 мамлакатдан келган қардош коммунистик ва ишчи партияларнинг ҳамда бошқа демократик партияларнинг делегациялари иштирок этмоқда. КПСС делегациясига КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Л. И. Брежнев бошчилик қилмоқда.

Раислик қилувчи Киву Стойка кун тартибидаги биринчи масала юзасидан доклад қилиш учун Румыния Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Н. Чаушескуга сўз беради.

ҲАВОДАН ҲУЖУМ ҚИЛИНМОҚДА

ХАНОЙ 19 июль. (ТАСС). Вьетнам халқ армиясининг жангчилари кеча Америка авиацияси Хайфонга ҳужум қилган вақтда бир самолётни уриб туширдилар, деб хабар беради Вьетнам информация агентлиги. Тхан-Хоа вилоятида ҳаво ҳужумидан ҳимоя қилувчи қисмлар Американинг икки самолётини уриб туширдилар. Икки учувчи асир олинди.

* * *

ХАНОЙ, 19 июль. (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги хабар беради: Американинг бир неча самолёти 17 июлда Куанг-Бинь, Нге-Ан, Тхань-Хоа ва Иен-Бай вилоятларидаги аҳоли яшайдиган кўпгина жойларни бомбардимон қилди. Американинг бир самолёти уриб туширилди.

НЬЮ-ЙОРК, 19 июль. (ТАСС). «Нью-Йорк Таймс» газетасининг Леопольдвилдаги махсус мухбири Конго Республикасининг президенти Жозеф Касавубу билан қилган суҳбати газетанинг бугунги сонида босилиб чиқди. Шу суҳбатда Конго президенти бош министр Чомбенинг ўзи тузган Конго миллий конвенти («Конако») партиясидан бўлган ўз тарафдорларини мамлакатда ҳокимият тепасига олиб чиқмоқчи бўлганлигига қарши биринчи марта ўзининг кескин ва лўнда фикрини айтди.

Касавубу Конгонинг янги ҳукумати бир партия вакилларидан иборат ҳукумат бўлмасдан, балки коалицион ҳукумат бўлиши лозим, деган қатъий фикрни айтди. Президент ҳозирги вақтда Конгода мавжуд бўлган сиёсий партияларни, жумладан, «Конако»ни на «доктринаси», на «идеяси» бўлмаган ва «муайаян пайт партиялари» бўлиб қолган партиялар, деб мазкур партияларни калака қилиб гапирди ва бу партиялар бирор айрим шахс учун фақат таянч бўлиб турибди, деди.

Чомбе бўлажак президент сайловларида президентлик мансабига ўз номзодини кўрсатиш учун мамлакатда тайёргарлик олиб бораётганлиги чет эл матбуотида гарчи неча мартлаб ёзилган бўлса ҳам, аммо Касавубу мана шу бўлажак сайловларда президентлик мансабига ўз номзодини кўрсатмоқчи бўлганини айтди.

Касавубу дағдағаси

Конго президентининг Америка газетаси мухбири билан суҳбатда айтган гапларига маҳаллий журналистларнинг доиралари̇да, бу гаплар президент Касавубу бош министр Чомбега ошкора дағдаға қилаётганлигини кўрсатади, деб баҳо бермоқдалар. Чомбенинг ишончли одами бўлган Конго ички ишлар министри Мунонгони президент яқинда министрлик вазифасидан олиб ташлаганлигини ва Чомбенинг истагига хилоф равишда бу мансабга президентнинг тарафдори Нендаки тайинланганлигини ҳисобга олиб, маҳаллий журналистлар Конгода ҳокимият учун кураш яқин фурсатда тағин ҳам кўпроқ кескинлашади, деган хулосага келмоқдалар.

Лаосда сайлов

ЛОНДОН, 19 июль. (ТАСС). Лаосда кеча миллат мажлисига сайлов ўтказилди. Миллат мажлиси составига 59 депутат киради. Сайловда мамлакатдаги уч сиёсий партия-ўнг «Лао Луом Лао» партияси, бетарафлар партияси ва «Ёш националистлар» партияси иштирок этди. Бу партиялар жами 204 номзод кўрсатган эдилар. Шаҳзода Суфанувонг бошчилигидаги Нео Лао Хак Сат ватанпарвар партияси сайловни бойкот қилди ва миллий мажлис фаолиятида қатнашишдан бош тортди.

Рейтер агентлиги мухбирининг Вьетьяндан хабар беришича, овоз беришда сайловчилардан атиги 25 минг киши қатнашган. Ваҳоланки, Лаос аҳолисининг умумий сони қарийб 4 миллион кишини ташкил этади.

Ҳукумат 1965 йил майда тасдиқлаган сайлов тўғрисидаги янги қонунга мувофиқ, амалдорлар, армия ва полиция офицерлари, маҳаллий маъмурлар ва савдо-саноат доираларининг вакилларигина овоз бериш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Сайлов натижалари фақат август ойида эълон қилинади.

Партизанлар ҳаракати

НЬЮ-ЙОРК, 19 июль. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентлиги хабар беради: Жанубий Вьетнам партизанлари сўнгги уч кун ичида Сайгондан тахминан 70 километр жанубда жойлашган денгиз порти-Вунг-Тауга олиб борадиган йўлни ўн жойдан кесдилар ва ана шу магистралдаги кўприкни портлатдилар.

Партизанлар бутун шу кеча давомида Америка Қўшма Штатларининг Бьен-Хоадаги ҳарбий ҳаво кучлари базасини (бу база Жанубий Вьетнам пойтахтидан 24 километр шимолда жойлашган) енгил қуролдан ўққа тутдилар. Америкалик 7 минг солдат ва австралиялик 800 солдат шу ерда турибди.

Сайгондан 19 километр шарқи-шимолда Америка армиясининг яқиндагина бу ерга келган бўлинмалари биринчи марта партизанларнинг ўқига йўлиқди. Бу бўлинмалар АҚШ ҳарбий вакилининг айтишича, «озгина талафот кўрган».

ХИТОЙ ДАВЛАТ КЕНГАШИНИНГ ЯЛПИ МАЖЛИСИ

ПЕКИН, 19 июль. (ТАСС). Хитой Халқ Республикасининг Давлат Кенгаши бугун ўзининг ялпи мажлисида 1964 йилги давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ва 1965 йилги давлат бюджетининг лойиҳаси ҳақидаги докладларни маъқуллади, деб хабар беради Синьхуа агентлиги.

МАЛЬВА ГУЛЛАДИ. А. Абалян фотоэтюди.

ФУТБОЛ

БЕШ МИНУТ ҚОЛГАНДА...

Киевнинг «Динамо» футболчилари ўз майдонида ҳалигача Тошкент «Пахтакор» командасининг бунчалик қаттиқ қаршилигига учрамаган эдилар. Ўйиннинг биринчи бўлимида «Пахтакор» футболчилари иккита тўп киритишга муваффақ бўлишди. Биринчи минутда Мелькумов, ундан сўнг Раҳматуллаев «Динамо» дарвозабони — СССР терма командасининг ўйинчиси В. Банниковни таслим қилишди. Лекин кўп ўтмай ҳисоб 1:2 бўлди. Танаффусдан сўнг майдон эгалари 11 метрдан урилган штраф тўпи билан яна муваффақиятга эришдилар. Ўйин тугашига беш минут қолганда эса киевлик Хмельницкий ҳал қилувчи тўпни киритиб, «Пахтакор»ни бир очкодан ҳам маҳрум қилди. Кескин кураш билан ўтган ўйин 3:2 ҳисобида майдон эгалари фойдасига ҳал бўлди. Бу ғалабадан сўнг киевликлар иккинчи ўринга чиқишди. Биринчи ўринда эса ҳамон Москванинг «Торпедо» командаси бормоқда. Торпедочилар «Локомотив» билан учрашиб 3:1 ҳисобида ғалабага эришдилар. Бу ўйинда «Торпедо» дарвозабони А. Кавазашвили 11 метрдан урилган штраф тўпини ушлаб қолиб, зўр маҳорат кўрсатди.

Бу турда мамлакат чемпионлари — Тбилиси динамочилари ўз майдонида яна мағлубиятга учрадилар. Ростов армиячилари уларни 2:0 ҳисобида енгди. Лекин Кутаиси торпедочилари грузиялик ишқибозларни қувонтиришди. Улар «Нефтяник»ни қабул қилиб, 1:0 ҳисобида устун келдилар. Куйбишевда бўлган ўйинда маҳаллий «Крилья Советов» командаси Одесса армиячиларини 4:0 ҳисобида катта мағлубиятга учратди. Қолган уч ўйин — «Шахтёр»-ЦСКА, «Динамо» (Минск)-«Зенит», «Черноморец»-«Динамо» (Москва) учрашувида ҳисоб очилмади.

ҲОЗИР ТУРНИР ЖАДВАЛИДА АҲВОЛ ҚУЙИДАГИЧА:

КОМАНДАЛАР	Ўйин	тўплар	очко
«Торпедо» М.	14	25—8	22
«Динамо» К.	14	22—10	20
ЦСКА	14	17—5	19
«Динамо» Мн.	14	14—6	17
«Зенит»	15	19—13	16
«Динамо» Тб.	14	19—14	16
«Кр. Советов»	14	19—14	16
СКА Р.	14	16—13	16
«Спартак» М.	14	14—10	15
«Шахтёр»	14	18—17	15
«Нефтяник»	15	16—18	14
«Локомотив»	14	21—22	13
«Динамо» М.	14	13—14	12
«Пахтакор»	14	15—24	11
«Черноморец»	14	16—25	10
«Торпедо» Кт.	14	8—32	6
СКА Од.	14	4—31	2

* * *

Шу куни «Политотдел» футболчилари колхоз стадионида Ереваннинг «Арарат» командаси билан мусобақалашдилар. Учрашув биринчи даврадагидек дуранг билан тугади. Ҳисоб 0:0.

Франциянинг норозилиги

ПАРИЖ, 19 июль. (ТАСС). Пьерлатдаги (Дром департаменти) француз атом маркази районида тақиқлаб қўйилган зонани Американинг «РФ-101» самолёти бузганлиги муносабати билан Франция Қўшма Штатларга қатъий норозилик билдирди.

Франция қуролли кучлар министрлиги, Американинг самолёти француз ҳукумат маъмурларидан рухсат олмай, мазкур тақиқланган зона тепасида тўрт марта учиб ўтиб, 175 та сурат олганлигини эълон қилди.

Марсни тадқиқ қилиш

НЬЮ-ЙОРК, 19 июль. (ТАСС). АП агентлиги хабар беради: планеталараро космик станция «Маринер—4» бугун эрталаб Марс планетасининг тўққизинчи суратини Ерга юборди.

Пассадиндаги (Калифорния) реактив двигателлар лабораториясида иш олиб бораётган америкалик олимларнинг айтишига қараганда, программада планлаштирилган 21 та суратнинг қолганлари олинмагунча шу вақтгача олинган суратлардан биронтаси ҳам эълон қилинмай вақтинча сақланиб туради.

АП агентлигининг хабарида айтилишича, Америка олимлари Марснинг шу дамгача олинган суратларини жуда синчиклаб ўрганмоқдалар. Мутахассислар шу суратлардан учтасида оптика ёки радио системаларида қандайдир ишкаллик содир бўлганлигидан далолат берувчи излар қолганлигини аниқладилар. Шу суратларда сурат доирасининг ичидаги айни бир жойнинг ўзида қора доғ бор. Олимлар бу доғни Марсдаги объектнинг акси эмас, балки ўша системалардаги ишкалликлар натижасида вужудга келган доғ бўлиши мумкин, деб ўйламоқдалар.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ҚИЗИҚАРЛИ УЧРАШУВ

Яқинда Тошкентдаги Пушкин номли маданият ва истироҳат боғида «Муштум»нинг журналхонлар билан традицион кечаси бўлиб ўтди. Журналнинг шу кунгача босиб ўтган йўли, коллективнинг ижодий иши, планлари ҳақида журнал редактори шоир Мирмухсин сўзлаб берди.

Тантанали қисм интермедия ва аскияларга уланиб кетди.

ЯНГИ ҲАВО ЙЎЛЛАРИ

Меҳнат отпускасига чиқдингиз. Узоқроққа дам олишга шошиляпсиз. Иссиқ кунда поездда юриб бироз уриниб қолишингиз мумкин, ҳам вақтдан ютқазасиз. Яхшиси, самолётдан фойдаланинг.

Ҳозирги пайтда яна янги ҳаво йўллари очилган. Тбилисига ҳар куни самолёт учаяпти. Москвага ҳам қўшимча рейс ташкил этилган. Красноярск шаҳрига қатнайдиган самолётларнинг рейси ҳам кўпайтирилган.

Шу кунларда ҳар суткада 3 минг киши Тошкент аэропортидан Иттифоқимизнинг турли шаҳарларига йўл олмоқда. Ҳаво лочинлари меҳнаткашлар олисини яқин қилмоқда.

Айни чоқда улар ўлкамизда пишган ёз ноз-неъматларини Россиянинг узоқ бурчакларидаги қардошларимизга ҳам элтиб беряпти. Яқинда борти мева-чевалар билан лиқ тўлган самолётлар Жанубий Сахалин, Хабаровск, Владивосток, Камчаткага учиб кетди.

ҚАШФИЁТЛАР ОЛАМИДА

Соат—телевизор

Келажакнинг қўл соатлари вақтни билдириш ўрнига ўз эгасига у йўқ вақтда бошқа одамлар нима иш қилаётганлигини кўрсатиб бера олади. Саҳна орқасида турган актер «циферблат»га қараб ўзининг навбати келгунча саҳнада бўлаётган ҳаракатларни кузата олади, прораб эса катта қурилиш майдончасининг турли қисмларидаги ишнинг бораётганлигини кўриб туради. Масалан, парламент аъзосини олиб кўрайлик. Айтайлик, у интервью бераётган, ёки парламент аъзолари дам оладиган жойда ҳордиқ чиқараётган, ёки сайр қилиб юрган бўлсин. У телевизорли ўз соатига қарайди ва ҳадемай мунозаралар бошланишини, унда албатта қатнашиш лозимлигини кўради. У мажлислар залига қайтиб кириши ёки бўлмаса мунозараларни ўтирган жойида кўриб туриши мумкин.

Олимларнинг айтишича, яқин бир неча йил ичида телевидениенинг ривожланиши билан буни амалга оширса бўлади. Ҳозироқ олимлар овоз ва тасвирни ўзи иштирок этмаётган одамга етказиб бера оладиган зарур жиҳозларга эгадирлар. Жуда кичкина, қўл телевизори корпусига жойлаша оладиган схема ясаш проблемаси ҳам ҳал бўлган. Биргина жиддий муаммо қолган. У ҳам бўлса телевизион трубка размерини кичрайтиришдир. Янги трубка кичкина ва мустаҳкам бўлиши керак. Олимлар Англияда ва Америкада махсус ойна ишлаш юзасидан қилинган тажрибаларнинг муваффақиятли чиққанлигига ишонч билан қарамоқдалар. Бундай ойналар кучсиз токлар ўтказилганда ялтирайди. Ойнага озгина, кўзга кўринмас даражадаги металл ва айрим химик элементларни қўшиб олимлар ойнанинг ялтираш рангги ва кучини ўзгартира оладилар. Ҳозирги вақтда бу ойнадан кичкинагина тасвирлар олиш учун фойдаланиш устида ўйлаб кўрмоқдалар.

Бунга қанча вақт кетишини ҳеч ким билмайди. Бироқ бир группа америкалик тадқиқотчилар орқа томони билан кичкина экранга мустаҳкамлаб қўйилган микроскопик металл тўр ёрдамида муваффақиятга эришиш мумкин деб ўйламоқдалар. Коннектикут штатидаги стемфорд лабораториясининг вакили «эҳтимол, яқин беш ёки ўн йил ичида бу йўлда муваффақиятга эришилар» деди.

„СВЕРДЛОВЧИ“ ПЕШҚАДАМНИ ЕНГДИ

Областимиздан «Б» классида қатнашаётган «Свердловчи» колхоз командаси ўтган якшанба куни ўз майдонида зона пешқадами — Фарғонанинг «Нефтяник» футболчиларини қабул қилди. Кўтаринки руҳ билан ўйнаган колхоз футболчилари пешқадам дарвозасига битта тўп киритиб (Савкин), ғалабага эришдилар. Бу — командага раҳбарлик қила бошлаган янги, ёш тренер Яков Капров шогирдларининг катта муваффақиятидир.

Областимизнинг иккинчи командаси — «Химик» (Чирчиқ) Миасс шаҳрида бўлган мусобақада маҳаллий «Торпедо» командасига 0:1 ҳисобида ютқазиб қўйди. «Спартак» (Самарқанд) — «Помир» (Ленинобод), «Захмат» (Чоржўй) — «Спартак» (Андижон) матчлари майдон эгалари фойдасига 2:1 ҳисобида тугади.

* * *

Ёш футболчиларнинг Бутуниттифоқ комсомоли мукофоти учун бўлаётган зонал мусобақаларидан ҳам хушхабар келди. Тошкентнинг спорт мактаб-интернати футболчилари Челябинск областининг Корнино шаҳрида иккита ғалабани қўлга киритдилар. Улар аввал Қарағанданинг «Шахтёр» футболчиларини 4:1, кейин эса Челябинск командасини 1:0 ҳисоби билан мағлубиятга учратдилар.

РЕКЛАМА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

21 ИЮЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.25 — **Звездочка тележурнали,** 19.00 — **Қўшиқ бизнинг дўстимиз ва ҳамроҳимиз** (илмий-оммабоп фильм), 19.10 — **Мозор орқали** (бадиий фильм).

20.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар,** 20.55 — **Олтин Ленкораним** (телеочерк), 21.10 — **Парранда гўшти фабрикаси,** 21.25 — **Граждан мудофааси ҳақида аҳоли нималар билиши керак?,** 22.10 — **Сиҳат-саломатлик** (илмий-оммабоп эшиттириш).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Узбек тилида:

19.20 — **Қувноқ дам оламиз** (болалар учун), 19.45 — **Тошкент янгиликлари,** 19.55 — **Тартиб сақлашда,** 20.15 — **Кунлар қушдай учади** (телеочерк).

Рус тилида: 20.35 — **Биласизми?** (музикали эшиттириш), 21.10 — **Тошкент янгиликлари,** 21.20 — **Даркл**э (бадиий фильм).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) — **Андижон область Охунбобоев номли муздрамкомедия театрининг хайрлашув гастроллари** — 21/VII да **Катта концерт,** 22/VII да **Холисхон.** Кеч соат 9 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 21, 22/VII да **Евгений Онегин.**

ЛЕНИН КОМСОМОЛИ НОМЛИ ПАРКДА — 21, 22 /VII кеч соат 9 да **Шоиста Муллажонова** иштирокида **Тожикистон санъат усталари концерти.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Ноль уч — САНЪАТ САРОЙИ, «МОСКВА», «ИСКРА» (1 ва 2-залда) (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «ИСКРА» уч залда кеч соат 8 дан).

Ҳужум — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Бўлинган учиш — «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Улуғ Ватан уруши — «ИСКРА» (3-залда) (кундуз ва кечқурун).

Ужар болалар (эрталаб соат 10 ва 11-40 минутда), **Алекса Довбуш** (кундуз ва кечқурун) — НАВОИЙ номли.

Лушка — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун.)

Жаннатда охирги тун — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2, кеч 6 ва 9-45 минутда).

Фронт болалари — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9 да бошланади)

Қора бизнес — «ВАТАН».

Байжу Бавра — «1 МАЙ».

Бўлинган учиш — «ФЕСТИВАЛЬ».

Муюлишдаги хона — КАФАНОВ номли.

Стратион қизи — «УДАРНИК».

Жаннатда охирги тун — ТЕЛЬМАН номли.

Ноль уч — НАВОИЙ номли.

Юринг, айёрлар! — ПУШКИН номли.

Лойиҳалаш институти

«УЗГИПРОКОММУН-ГАЗ»ГА

газ таъминотига доир инженерлар ва техниклар, шунингдек газ таъминоти соҳасида ишлашни хоҳлаган **бошқа мутахассислар**

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Богдан Хмельницкий кўчаси, 59-а уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин (7, 9, 11- трамвай, 3, 6, 18, 23, 30, 51, 54-автобус, 2-троллейбуснинг «Театральная» остановкаси). Телефон 5-18-22.

ИРРИГАЦИЯ ПРИБОРСОЗЛИГИ ЗАВОДИГА

металл конструкциялар тайёрлайдиган монтажчи, слесарлар, токарь-слесарлар

КЕРАК

Тошкент область, Бектемир посёлкаси, Новая жизнь кўчаси, 27 уйда заводнинг кадрлар бўлимига учрашилсин (17-автобуснинг «Автотранспорт конторасии» остановкаси).

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг партия ва касаба союз ташкилотлари шаҳар партия комитетининг инструктори А. Ф. Файзиевга онаси

Ойша СОДИҚХУЖАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ПАЗАНДАЛАР ГУРУНГИ

Ошпазлик ҳам бир қарашда оддий кўринса-да, ўзига яраша «сирли» касб. Яқинда Октябрь район ошхоналар трестининг кекса, тажрибали ошпазлари ўз шогирдлари билан учрашиб, ана шу «сирлар»ини ўртоқлашдилар.

Юсуф ота Урозбоев, Худойберди Расулев, Шариф Толипов, Темир Алимуҳамедовлар ўз тили билан айтганда «қозоннинг тагида катта бўлганлардан». Улар ҳақиқий санъати билан кўпчиликка танилиб юртда обрў-эътибор қозонишган. «Хизмат кўрсатган ошпаз», «Совет савдоси аълочиси» деган унвонлар олишган. Худойберди Расулевнинг эса бутун оиласи, қариндошларигача шу касбнинг устаси. У ўнбешга яқин фахрий ёрлиқлар, қимматбаҳо совғалар билан мукофотланган.

Собир Раҳимов паркининг сўлим боғига жойлашган 12-ошхонага тўпланган ана шу кекса мутахассислар ёш шогирдларининг азиз меҳмони бўлишди. Октябрь район ошхоналар трестининг директори Н. Низомов коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун курашаётган трест меҳнаткашларининг ютуқлари ҳақида гапириб берди. Бир неча ошхона аллақачон бу шарафли номни олишга сазовор бўлди.

Кейинги йилларда трестда ёш мутахассислар жуда кўпайди. 7-ошхона коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи М. Абрамова, 30-ошхона коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи Иброҳимов, 12-ошхонанинг ошпази Т. Абдуллаев, 15-ошхонанинг бош ошпази Розиқов ва бошқалар шулар жумласидандир.

Кекса ошпазлар эстафетани ёшларга топшириб, уларнинг ишларида, меҳнатларида муваффақиятлар тиладилар. Ёш мутахассислар устозлар йўлидан бориш, трестнинг коммунистик меҳнат корхонаси номини олишида муносиб ҳисса қўшиш учун курашажакларини айтдилар. Мароқли ўтган кеча охирида трест бадиий ҳаваскорлик тўгарагининг эстрада ва халқ чолғу асбоблари ансамбли концерт қўйиб берди.

У. ҲОШИМОВ,
И. ЮСУПОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»

4-БЕТ, 21 ИЮЛЬ 1965 ЙИЛ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 02168. Индекс 64969. Нашр. № 1808.